

Quadre 1er Esquerra, Fila 7, Sepultura 19

en record d'una víctima de la repressió franquista

...ificación
...Hoyos
...seis meses y medio en P. Nuevo

Preguntado 1. acusado si tenían algo que exponer, contesta que no

Quedando a continuación reunido el Consejo en sesión

cual doy fe.

V.º B.º

El Presidente,

R. I. M. n.º 11

Certificado de Identidad

Don *Joan Maria Somosa Mayor Seje*
de *Hervicos*

CERTIFICO: Que D. *Joé Alcover Merenciano*

de *36* años de edad, clasificado *apto para*
concepto de *auxiliares* *II grupo* presta sus servicios en
Orden desde el *4* de *Octubre* en la *Unidad de*
destinado por Orden de *l. br. Emanuel Seje* de *1938* por haber sido

y para que conste, expido el presente certificado salvo
conducto, que tendrá validez hasta el día *31* de *Octubre*
de *1938*, en *Alcaldia* el *15* de *Octubre* de *1938*

(FIRMA)

ANDREU BELTRAN

*“Per la memòria dels qui van patir i perdre
la vida per defensar les llibertats”*

AGRAÏMENTS

Vull agrair la col·laboració de totes aquelles persones i institucions que han fet possible la realització d'aquest treball de recerca.

En primer lloc, el meu agraïment més sincer, especial i sentit és per a la meva mare, sense la qual no hauria pogut fer el treball. Gràcies pel teu constant suport incondicional.

Als meus tutors de recerca, Alexis Pascual i Josep Mateu, per la seva orientació i ajuda, que han estat essencials.

A la meva àvia, Glòria Alcocer, pel seu esforç al recordar moments durs i tràgics, i per compartir amb mi els seus records infantils.

A la família de Lliria, en especial a Paco Alcocer, Conxa Navarro, Pedro Rodilla, Conxa Alcocer i Dolores Alamà (que ja no està entre nosaltres), per la seva estima i per mantenir durant anys els llaços familiars.

A Dorita Gil, per retrocedir al passat i plasmar en paper els seus records d'infantesa; i a la seva filla Loli Albero que també busca retrobar les petjades del seu avi, desaparegut durant la guerra civil.

A Luis Porcar, a Queta Ródenas i a tot el Grup de Memòria Històrica de Castelló, per la seva valuosa labor, pel seu compromís desinteressat i per mantenir viva la flama de la memòria històrica.

A Núria Ferriz i el seu pare José Luis de l'Associació de Memòria Històrica "El Molí de Quart de les Valls" per enviar-me el PDF del Sumari del meu avi i poder iniciar amb ell el present treball.

A totes aquelles persones que han aportat un granet d'arena al meu treball gràcies al seu coneixement i constant recerca d'informació, els quals m'han ajudat amb molt d'interès: Eduardo Corbatón, Òscar Tena, Josep Monferrer, Paco Rozalén, Carlos Sangüesa i Emilio Pons.

I a tots aquells que d'una manera o altra m'han ajudat, encara que el seu nom no figuri de forma explícita en aquestes línies.

ÍNDEX

1. Introducció	Pàgina 7
2. Contextualització de l'època	Pàgina 9
2.1. Antecedents	Pàgina 9
2.2. La segona república	Pàgina 10
2.3. La Guerra Civil	Pàgina 13
2.4. El franquisme	Pàgina 15
2.5. La repressió franquista	Pàgina 17
3. Biografia de José Vicente Alcocer Merenciano	Pàgina 19
3.1. Infància i adolescència	Pàgina 19
3.2. Tot són incògnites	Pàgina 20
3.3. Carrera professional	Pàgina 22
3.4. Vida familiar	Pàgina 24
4. Ideals polítics	Página 27
5. Anys a la presó	Pàgina 30
5.1. Situació a Villafranca del Cid	Pàgina 30
5.2. Denúncia	Pàgina 32
5.3. Primera declaració	Pàgina 34
5.4. Detenció	Pàgina 36
5.5. Instrucció del cas	Pàgina 37
5.6. Procès judicial	Pàgina 43
5.7. Consell de guerra	Pàgina 49

5.8. Sentència	Pàgina 50
5.9. Execució de la sentència	Pàgina 52
5.10. Testimonis	Pàgina 54
5.11. Anàlisi de les cartes, notes i escrits	Pàgina 57
5.12. Normativa aplicable al seu cas	Pàgina 65
6. Drama familiar	Pàgina 68
7. Localització de les seves restes	Pàgina 71
8. Conclusions	Pàgina 74
9. Fonts de recerca	Pàgina 77
9.1. Bibliografia	Pàgina 77
9.2. Webgrafia	Pàgina 78
9.3. Fonts orals	Pàgina 82
9.4. Arxius consultats	Pàgina 82
10. Annexos	Pàgina 87
10.1. Annex A: Documents personals	Pàgina 87
10.2. Annex B: Cartes i reflexions	Pàgina 90
10.3. Annex C: Documents arxius	Pàgina 93
10.4. Annex D: Fotografies	Pàgina 98

1. INTRODUCCIÓ

La calaixera guardava pols, por, temps, petits tresors, històries per contar, sentiments amagats, angoixa, soledat, tristesa, cançons, incògnites, incerteses, dubtes i memòria, entre mocadors de coll, fotografies esgrogueïdes i papers indesxifrables. Aquell calaix va ser la fruita prohibida durant anys, un lloc infranquejable que la curiositat juvenil va rescatar de l'oblit. D'aquesta manera, el magatzem dels records i la flama de la memòria familiar segueix viva.

El període tràgic, convuls i fosc de la guerra i la postguerra han sigut sempre un tema tabú per a la meva família. El patiment sofert durant molts anys i el fet d'haver d'amagar el passat impregnaven les vides dels vençuts, empetitides i marginades. Aquesta és la història d'una vida, un homenatge a un home a qui van silenciar, que van deixar sense veu i que vull que sigui escoltat.

Aquest desconegut home és el meu besavi, la vida i la mort del qual sempre ha sigut una pregunta que no ha obtingut mai resposta. Només se'ns ha regalat algunes pinzellades inconnexes i amb elles se'ns han despertat les ganes de descobrir la veritat. És per aquest motiu que crec que és necessari recuperar la seva memòria abans que se'n perdi el seu record, i d'aquesta manera considero important lligar caps i retre un homenatge sincer a l'home que va ser.

D'altra banda, cal afegir que la calaixera sí que existeix, ha sigut el nostre fons documental per iniciar la búsqueda de nova informació. En obrir el seu tercer calaix s'ha obert tot un món d'incerteses i preguntes que vull contestar. A mesura que he anat descobrint noves peces del puzzle, l'ànsia de saber més s'ha apoderat de mi.

Què quins són els meus objectius per dur a terme aquest treball?

1. Complir un desig familiar. Fa uns anys els seus nets van començar una recerca per esbrinar quin va ser el seu desenllaç i les vicissituds que el van portar a escollir el seu destí. Aquesta recerca es va interrompre per manca d'informació i entitats especialitzades en aquesta matèria. Per aquest motiu m'agradaria continuar la investigació allí on van haver de deixar-la. A més, sempre m'ha donat la sensació que la meua àvia estava ressentida amb el seu pare per abandonar-la de petita i m'agradaria que pogués perdonar-lo.
2. Recuperar la història desconeguda que s'amaga darrera la seva vida. Moltes són les llacunes que defineixen la seva biografia: identitat perduda, fets oblidats i un desenllaç desconegut.
3. Fer justícia a la seva memòria. Considero injust que la vida del meu besavi quedi en l'oblit, que es perdi totalment i permanentment el seu esperit, la seva essència, la seva ideologia, la seva lluita. Vull que es recordi la seva veu, una veu silenciada, una veu perduda, una veu emmudida violentament per defensar allò que considerava just. Així doncs, vull dignificar la seva trajectòria vital i fer-li justícia.
4. Esbrinar el lloc on reposen les seves restes. Arribar a localitzar el punt exacte del seu enterrament serà una de les tasques més emocionants de la recerca. Durant quasi 80 anys el seu cos ha restat en terra desconeguda per la família. No hem pogut ni plorar-lo ni portar-li flors. Sobre aquella terra han caigut nevades, ha plogut aigua de maig, han voleiat fulles de tardor i l'ha caldejat el sol de molts estius. Ja era hora de donar el pas i poder-li retre homenatge.

2. CONTEXTUALITZACIÓ DE L'ÈPOCA

Primerament, per poder entendre l'essència del treball ens hem de situar en el context històric en el qual van ocórrer els diferents fets. Aquella va ser una època fosca, on es qüestionaven les diferents maneres de pensar i d'actuar, període en el que el fet d'expressar unes idees diferents a les establertes era castigat. La por i la manca de llibertat de la qual estaven dotades les persones d'aquesta època es veurà reflectit al llarg de la memòria escrita.

2.1. Antecedents

El meu besavi va néixer una primavera de l'any 1902, precisament moment en el que comença el regnat d'Alfons XIII¹. Durant els quasi 30 anys que dura la seva regència participa de manera activa als assumptes del país i recolza l'expansionisme amb la colonització del Marroc, sense afrontar els problemes reals del país. L'Espanya d'aquell temps es caracteritza per la pèrdua del prestigi nacional, a causa dels problemes de l'imperi colonial, des de la pèrdua de Cuba el 1898, pel caciquisme² imperant, per les disputes i desacords dels partits establerts (liberals i conservadors), fets que van impedir una veritable democràcia i el desencant popular. Amb el desastre d'Annual³ el 1921 s'agreuja la situació política i també l'econòmica amb la fi de la Primera Guerra Mundial (encara que Espanya es va declarar neutral) i es va instaurar la dictadura de Primo de Rivera⁴ al 1923. En aquelles dates, al 1921 el meu besavi havia pres la decisió d'emancipar-se de la pàtria potestat.

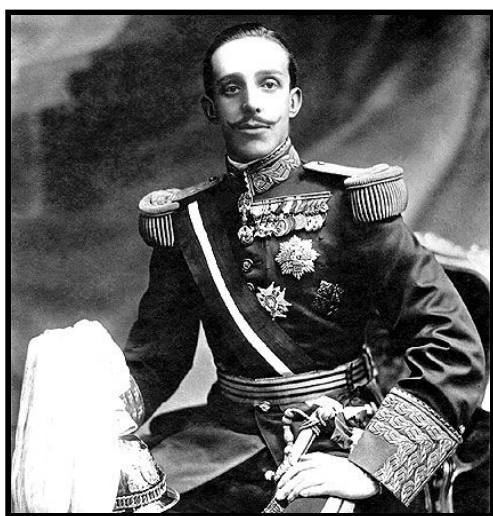
¹ Rei d'Espanya, de la dinastia dels Borbons (Madrid, 1886 - Roma, 1941). Fill pòstum d'Alfons XII, durant la seva minoria d'edat va exercir la Regència la seva mare, Maria Cristina de Habsburgo-Lorena, qui li va donar una educació eminentment militar.

² Sistema polític pel qual una democràcia parlamentària és falsejada per la manipulació electoral exercida per persones influents.

³ Acció militar que tingué lloc el 21 de juliol de 1921 a Annual, al nord del Marroc. Es va produir una matança general de soldats espanyols i l'apropament dels marroquins a Melilla.

⁴ Militar i dictador espanyol. (Jerez de la Frontera, Cadiz, 1870 - París, 1930). Procedia d'una família de militars il·lustres, heroi de l'última guerra carlista, governador de Filipines i diverses vegades ministre de la Guerra.

Així mateix, aquesta dictadura es va basar en la suspensió de la Constitució de 1876, es va produir una censura de la premsa i es va establir un règim dictatorial. Va comptar amb el suport de l'extrema dreta i de l'exèrcit. A més a més, la crisi econòmica provocada pel Crack del 29⁵ va afectar negativament a Espanya, produint així un empitjorament del país. D'aquesta forma, socialistes, republicans, intel·lectuals d'esquerra, estudiants i obrers es van alçar vers el sistema. Fins i tot els propis militars conspiraven contra ell, per això, Primo de Rivera va haver de presentar la seva dimissió al gener de 1930 i es va exiliar a París.

Imatge 1. Alfons XIII
Font: <https://www.biografiesyvides.com/biografia/a/alfonsoxiii.htm>

Imatge 2. Primo de Rivera
Font: <https://sites.google.com/site/curiosidadesdejerez/>

2.2. La segona república

El 14 d'abril de 1931 es va instaurar la Segona República Espanyola, moviment nascut de manera democràtica, sense violència i amb el suport de la gran majoria dels espanyols. Després d'això es va aprovar la Constitució de 1931, en la qual es reconeixia l'autonomia de les regions i en la qual s'implantava el sufragi universal que permetia per primera vegada votar a les dones i als soldats. Així doncs, van

⁵ El Crack del 29 va ser una crisi financera que va tenir lloc l'octubre de 1929 i va ser la caiguda més devastadora de la borsa als Estats Units. Va tenir terribles conseqüències socials no només sobre els nord-americans, sinó sobre tot el món.

escollir mitjançant un comitè de diputats a Niceto Alcalá Zamora⁶ com a president de la República i a Manuel Azaña⁷ com a cap del Govern.

imatge 3. Niceto Alcalá Zamora
Font: https://es.wikipedia.org/wiki/Niceto_Alcal%C3%A1-Zamora

imatge 4. Manuel Azaña
Font: https://es.wikipedia.org/wiki/Manuel_Aza%C3%B1a

➤ El Bienni Reformista

El principal objectiu d'aquesta etapa era dur a terme una serie de reformes amb les quals poder modernitzar la societat espanyola. Entre aquestes reformes van destacar: la reforma religiosa (limitar el domini de l'Església), la reforma de l'exèrcit (crear un exèrcit professional), la reforma agrària (ajudar als arrendataris i camperols sense terres) i la reforma de l'Estat centralista (per donar facultats a les regions amb sentiment nacionalista per tenir una organització pròpia i accedir a l'autonomia), promulgant-se l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. L'aplicació d'aquestes noves reformes es va trobar amb nombrosos inconvenients. Els grups de dreta es van reorganitzar en contra de les noves mesures governamentals i van crear la CEDA.⁸

⁶ Polític i jurista (Priego, Còrdova, 1877- Buenos Aires, 1949). El 1930 es declarà republicà i formà part del comitè revolucionari. Va ser president de la República, on va intentar crear un partit centrista, per tal d'estabilitzar el règim republicà.

⁷ Polític i escriptor castellà (Alcalá de Henares, 10 de gener de 1880 - Montalbà, 3 de novembre de 1940).

⁸ Va ser una coalició espanyola de partits catòlics i de dretes durant l'etapa de la Segona República. Des del moment mateix de la seva constitució, el 1933, es va presentar com l'alternativa de dretes i d'ordre al govern i a les coalicions republicà-socialistes.

➤ El Bienni Conservador

Els sectors contraris a la República van intentar acabar amb la coalició republicano-socialista, fins al punt que Azaña va acabar dimitint. Així doncs, es van dur a terme unes noves eleccions, obtenint millors resultats la CEDA. El govern va quedar en mans del Partit Radical Republicà, essent president Alejandro Lerroux⁹. Durant aquest període es va tornar a la situació anterior al 1931, provocant així una revolució per part dels partits d'esquerra que consideraven que s'estava derivant cap al feixisme. Va créixer l'atur i va esclatar una revolució social a Astúries (Revolució d'Astúries al 1934).¹⁰ A partir d'aquest moment la CEDA augmenta el seu paper al govern i nomena ministre de Defensa a Gil Robles¹¹ i cap de l'Estat major (oficial militar de les Forces Armades de més alt rang) a Francisco Franco. Però de nou, el govern vigent es va veure afectat per una sèrie d'escàndols de corrupció i al febrer de 1936 es van convocar unes noves eleccions.

➤ Triomf del Front Popular (1936)

Els partits d'esquerra (republicans, comunistes i socialistes) es van agrupar formant l'anomenat Front Popular, aconseguint així la victòria vers les dretes. Van deixar lliures als presos de l'anterior revolució, van aprovar l'Estatut Català i van traslladar als generals Francisco Franco i Emilio Mola a altres punts d'Espanya. Malgrat tot, continuava havent militars que volien acabar amb la República, els quals poc a poc van anar guanyant força, fins que el 14 de juliol es va produir l'assassinat del cap de dretes José Calvo Sotelo¹². Tres dies després va esclatar la Guerra Civil Espanyola.

⁹ Polític republicà (La Rambla, 4 de març de 1864 - Madrid, 1949). Fou redactor i director, a Madrid, d' *El País* , òrgan zorrillista, i després fundà i dirigí *El Progreso* (1897). Intentà una aproximació a certs sectors de l'exèrcit i alhora als obrers.

¹⁰ Va ser una insurrecció coordinada entre les diferents forces d'esquerra asturianes, entre els objectius de la qual principals es xifraven l'abolició del sistema republicà establert per la Constitució de 1931 i la seva substitució per un règim socialista.

¹¹ Advocat i polític castellà (Salamanca, 27 de novembre de 1898 - Madrid, 14 de setembre de 1980). S'afilià a Acció Nacional, més tard passà a presidir el comitè directiu del grup, anomenat ara Acció Popular, aquest es fusionà amb altres grups dretans, i donà lloc a la CEDA, de la qual esdevingué el cap indiscutible.

¹² Polític castellà (Tui, Galícia, 1893 — Madrid, 13 de juliol de 1936). Fou advocat de l'estat i durant la Dictadura de Primo de Rivera ocupà els càrrecs de director general d'administració local i ministre de finances.

Imatge 5. Proclamació de la Segona República
Font: https://cadenaser.com/programa/2017/12/04/ser_historia/1512376890_107173.html

2.3. La Guerra Civil

El 18 de juliol de 1936 es va estendre per la Península un cop d'Estat militar contra el govern del Front Popular. L'activa participació del poble i la lleialtat de gairebé la meitat de l'Exèrcit cap a la República fan que aquesta revolta només triomfi en la meitat del país i desemboqui, per tant, en una guerra civil.

Sorgeixen així dues zones: una republicana i una altra nacional amb els seus respectius exèrcits, governs i institucions. El ràpid suport de la Itàlia de Mussolini i de l'Alemanya de Hitler al bàndol revoltat i la no intervenció de França i Gran Bretanya a favor de la República, que només va comptar amb l'efectiu i interessat suport rus, així com de les Brigades Internacionals,¹³ farà que l'enfrontament armat es perllongui durant gairebé tres anys. Era la lluita entre dues concepcions diferents d'Espanya:

Imatge 6. Bandera dels dos bàndols: el republicà i el nacional
Font: <https://www.entrecodigosyleyes.com/2015/09/son-legales-las-banderas-republicana-y-franquista.html>

¹³ Foren unitats militars formades per voluntaris d'esquerra vinguts d'arreu del món per lluitar contra el feixisme en la Guerra Civil Espanyola, a favor de la República i en contra dels militars del general Franco reforçats pels règims totalitaris d'Alemanya i Itàlia.

➤ El bàndol rebel o nacional

Era anomenat així per la seva defensa de la unitat d'Espanya. Representava els valors tradicionals i conservadors que havien estat soscavats durant la República i lluitaven contra totes les reformes que havien volgut transformar l'antic sistema. Tenien el suport de les classes altes i dels sectors més conservadors: monàrquics de dretes, grups catòlics, falangistes, tradicionalistes, terratinents i l'Església.

➤ El bàndol legal o republicà

Pretenia la modernització del país i l'aprofundiment en les reformes, encara que havia sectors que volien anar molt més enllà dels límits d'un règim parlamentari i volien la revolució social. Els lleials a la República, que defensaven la legitimitat republicana, estaven constituïts per les classes populars: obrers i empleats urbans, petita burgesia i pagesia sense terres, la majoria afiliats o simpatitzants d'organitzacions socialistes, comunistes o anarcosindicalistes, així com un nombrós grup d'intel·lectuals i d'artistes. Eren anomenats "rojos" per l'altre bàndol.

Inicialment a la zona republicana, la insurrecció militar va provocar l'extensió d'un clima revolucionari i el poder de l'Estat va ser substituït per organismes revolucionaris populars que aplegaven les forces del Front Popular: consells, comitès i juntes organitzaren columnes de voluntaris per anar al front, els milicians¹⁴. Durant els primers mesos del conflicte l'Església, la burgesia, els propietaris i classes benestants van patir una persecució que va escapar al control del govern. Per posar fi al terror revolucionari d'aquests elements incontrolats, les forces republicanes van crear un poder estatal fort amb una aliança entre republicans, socialistes, comunistes i anarcosindicalistes (CNT¹⁵, POUM, FAI) i formant l'Exèrcit

¹⁴ Eren un grup paramilitar format per ciutadans que s'uniren per tal d'oferir serveis de defensa al seu territori i ideologia.

¹⁵ Va ser el major sindicat obrer a Espanya i actualment resta la principal organització anarquista del país, i l'única anarcosindicalista adherida a l'Associació Internacional de Treballadors.

Popular¹⁶. Però els enfrontaments entre les diferents forces republicanes van continuar durant tota la guerra. Casares Quiroga, Martínez Barrio, Giral, Largo Caballero i Negrín van ser els presidents del govern republicà durant el conflicte bèl·lic. Manuel Azaña va ser el President de la República durant aquest període.

La major unitat, l'eficàcia militar i els importants suports militars internacionals van donar el triomf a l'Espanya nacional representada pel general Franco, que després de les morts del general Sanjurjo¹⁷ al 1936 i el general Mola¹⁸ al 1937 el deixen com a únic líder del bàndol nacional. El Caudillo va consolidar un règim polític autoritari i conservador que es mantindria a Espanya durant més de trenta anys. A més de ser important per a Espanya, la guerra va tenir un gran ressò internacional i es va convertir en el primer episodi de la II Guerra Mundial, que es veia com imminent.

L'1 d'abril de 1939 acabava una guerra fratricida que deixava milers de morts, desapareguts, desplaçats, refugiats i exiliats i un desolador panorama de carestia i destrucció.

2.4. El franquisme

Donada per acabada la Guerra Civil, un nou règim totalitari, caracteritzat pel terror i la violència, es va instaurar al nostre país. La construcció de l'Estat franquista durant la Guerra Civil va estar acompanyada d'una violència extrema que va comportar l'eliminació física dels vençuts en els territoris ocupats militarment per les forces

Imatge 7. General Francisco Franco
Font: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/f/franco.htm>

¹⁶ Va ser la força armada creada pel Govern de la Segona República Espanyola el mes d'octubre del 1936 després del cop d'Estat del 17 i 18 de juliol del 1936 i de les milícies populars, creades durant els primers mesos de la Guerra Civil espanyola, que s'enfrontaren a l'Exèrcit Nacional constituït pels generals revoltats.

¹⁷ Militar espanyol (Pamplona, 28 de març de 1872 - Estoril, Portugal, 20 de juliol de 1936). Va ser un dels principals conspiradors de l'intent de cop d'estat del 18 de juliol del 1936 que conduí a la insurrecció militar que comportà la Guerra Civil Espanyola.

¹⁸ Militar espanyol (Placetas, Villa Clara, Cuba, 9 de juliol de 1887 – Castil de Peones, Alcocero, província de Burgos, 3 de juny de 1937). Conegut per ser un dels líders de l'intent de cop d'estat del 18 de juliol de 1936 i la rebel·lió militar subsegüent amb la qual s'inicià la Guerra Civil Espanyola.

rebels. Atès el caràcter totalitari del franquisme la repressió va esdevenir una necessitat política per a mantenir i consolidar el seu projecte dictatorial. D'aquesta manera no hi havia cap interès en integrar els vençuts. El franquisme va dominar el nostre país des del 1939 fins al 1975, amb la mort del dictador Francisco Franco.¹⁹

Entre els trets més rellevants es poden destacar els següents:

- El franquisme va ser una dictadura inspirada en el feixisme italià i alemany. Es va suprimir la Constitució de l'any 1931, es va clausurar el Parlament i es van prohibir tots els partits polítics i els sindicats. Amb la qual cosa va esdevenir un règim totalitari, en el qual únicament es va permetre l'existència d'un únic partit i un únic sindicat (el Sindicat Vertical²⁰).
- Franco va ser nomenat "Caudillo de España"²¹, d'aquesta manera concentrava tots els poders en la seva persona.
- L'Estat va començar a tenir una concepció unitarista i centralista. En aquest període es van abolir els estatuts d'autonomia i es va fomentar l'espanyolització dels territoris amb sentiments identitaris.
- Es va començar a portar un control dels mitjans de comunicació, els quals estaven sotmesos a una rígida censura i eren utilitzats com a aparell de propaganda franquista.
- Es va dur a terme una greu repressió envers els opositors, amb l'objectiu d'eliminar-los, atemorir-los i combatre'ls.

Els tres grans pilars institucionals de la dictadura van ser l'exèrcit, el partit únic (la FET i les JONS²²) i l'Església Catòlica.

¹⁹ Militar i estadista (Ferrol, 4 de desembre de 1892 - Madrid, 20 de novembre de 1975). Per l'abril del 1937 adoptà el títol de *Caudillo*, com a cap del partit únic, FET y de las JONS, i esdevingué cap de l'estat i del govern. Acabada la Guerra Civil (primer d'abril de 1939), inicià la reconstrucció del país i creà un estat alhora catòlic, autoritari i corporatiu (Franquisme).

²⁰ Va ser l'única organització sindical legal a Espanya (1940-1976) durant el franquisme.

²¹ Títol amb què es va adaptar en espanyol la veu alemanya *Führer* i la italiana *Duce* i que significa líder o guia d'un grup de persones o cap militar, polític o social que té gran poder i influència.

²² La Falange Española (FE) era un partit polític espanyol feixista, fundat el 29 d'octubre de 1933 per José Antonio Primo de Rivera, fill del dictador Miguel Primo de Rivera i las Juntas de Ofensiva Nacional-Sindicalista (JONS) fou un partit polític d'ideologia propera al feixisme fundat el 4 d'octubre de 1931 per Ramiro Ledesma Ramos i Onésimo Redondo. Ambdós formacions es van fusionar al febrer de 1934.

2.5. La repressió franquista

La repressió va tenir sempre un caràcter sistemàtic, planificat, i va ser portada a terme per l'exèrcit, pels militants de Falange i per les autoritats polítiques franquistes contra qualsevol persona sospitosa de simpatitzar amb les esquerres. La intenció era imposar un clima de terror que impedís qualsevol intent de rebel·lió un cop aconseguida la victòria militar. Es va introduir l'eliminació de tots aquells elements que eren considerats contraris al règim: republicans, socialistes, comunistes, maçons,²³ catalanistes...

L'impuls de venjança de la justícia franquista es va complementar amb una ampliació dels actes que podien portar a un procediment sumaríssim, normalment mitjançant la imputació del delictes de rebel·lió militar²⁴. Ja durant la guerra, un decret de l'1 de novembre del 1936, va autoritzar en els territoris controlats per l'exèrcit de Franco, passar del procediment sumaríssim ordinari al sumaríssim d'urgència,²⁵ una versió encara més abreujada de la instrucció. El més habitual era que ja no es poguessin aportar proves, i la rapidesa del consell de guerra permetia dictar sentència seguidament. Això va provocar que es duguessin a terme un seguit de detencions, persecucions i execucions. Amb els processos sumaríssims va deixar de ser necessària una base inculpatòria sòlida per a la condemna; n'hi havia prou amb simples informes provinents de falangistes, alcaldes, capellans, policies o guàrdies civils, que no calia

Imatge 8. Cartell de la repressió franquista
Font: <https://www.pinterest.es/pin/336644140887071624/>

²³ Maçoneria: organització de caràcter secret que reuneix individus agrupats en entitats conegudes com lògies sota un precepte de fraternitat. La institució s'autodefineix com filantròpica, filosòfica, simbòlica i no religiosa, de propietat iniciàtica i amb la finalitat d'impulsar el progrés moral i intel·lectual de les persones.

²⁴ En dret penal, el delictes de rebel·lió queda limitat a la conducta d'alçar-se violentament i públicament per aconseguir alguna de les finalitats indicades a la legislació penal vigent.

²⁵ És el nom que rep el procés judicial en el que les diferents parts ordinàries del procediment s'acumulen en un sol acte i, generalment, en un sol moment, de tal manera que s'instrueix, s'aporten i valoren les proves, es jutja, es condemna i s'executa la sentència en brevíssim termini (unes hores).

verificar i que podien encobrir fins i tot enveges personals. Quan es produïa una oposició contra el règim, els imputats no tenien dret a triar el seu defensor, sinó que se'ls n'assignava un d'escollit entre els mateixos oficials de l'exèrcit franquista que no calia que fos advocat. La defensa ni tan sols tenia dret a parlar amb l'acusat amb antelació a la compareixença, no tenia accés al sumari prèviament i no podia preparar testimonis.

Al llarg de la repressió es van arribar a empresonar unes 700.000 persones. Passada la primera etapa de la postguerra, la presó va ser el mètode repressiu més habitual, l'amuntegament va ser un problema molt seriós i les condicions sanitàries van arribar a ser molt deficientes. Les conseqüències de la derrota per als vençuts van acabar afectant tots els aspectes de la vida. Els controls examinaven amb lupa els expedients de cadascun dels rebels. Moltes de les institucions públiques, els mitjans de comunicació, els col·legis i moltes empreses privades van aplicar un procés de depuració entre els seus professionals. També la llei de "Responsabilitats Polítiques" que havia estat aprovada el 1939,²⁶ van determinar la confiscació de béns i patrimoni d'algunes persones del bàndol contrari.

A la fi de la repressió, alguns van tornar de l'exili. D'altres ja no ho van fer mai.

Imatge 9. Exiliats a causa de la repressió

Font: <https://www.publico.es/sociedad/exilio-despues-victoria-franquista-exilio-medio-millon-espanoles-jamas-recuperaron-pais.html>

²⁶ La norma enumerava actes i omissions que donaven lloc a l'exigència de «responsabilitats polítiques» contra els qui haguessin col·laborat amb la Segona República Espanyola. Tals actes generadors de responsabilitat política s'enumeraven amb l'amplitud necessària perquè resultessin compreses totes les actuacions que, segons el parer del franquisme, eren mereixedores de càstig.

3. BIOGRAFIA DE JOSÉ VICENTE ALCO CER MERENCIANO

En aquest punt del treball desenvoluparé totes aquelles dades sobre la seva vida que he aconseguit reunir. Cal dir que no ha sigut gens fàcil trobar informació sobre la seva trajectòria vital, doncs encara queden moltes llacunes per completar. Hi ha aspectes de la seva vida que seran sempre una incògnita, a causa de la manca de fonts, ja que la gent que el va conèixer ja no viu. Per la qual cosa, m'agradaria continuar buscant enmig dels interrogants i arribar a conèixer d'alguna manera qui va ser realment.

3.1. Infància i adolescència

José Vicente Alcocer Merenciano va néixer el 19 d'abril de 1902 a Lliria, petita ciutat ubicada a València, en el sí d'una família de *llauraors* (pagesos). Fill d'Estanislao Alcocer Romero i de Bernarda Merenciano Cantó (naturals de Lliria), domiciliats al carrer Major. Net per part de línia paterna de Silvestre Alcocer Ferrando i de Maximina Romero Mateu (naturals de Lliria) i per la materna de Bernardo Merenciano i d'Antònia Cantó (naturals de Lliria). A més, tenia dos germans més grans: Francisca Antònia i Francisco (1900). Per un Certificat del Registre civil sabem que inscriu el seu naixement la seva àvia paterna, de setanta-quatre anys (edat ja molt avançada per principis del segle XX).

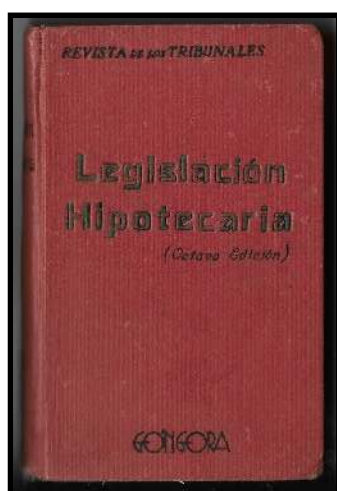
Segons Paco Alcocer, de 84 anys, fill de Francisco i nebot del meu besavi, el seu pare sempre li deia que era un jove molt inquiet, curiós, amb ganes d'aprendre i cultivar-se, que era una *“maravilla de persona, que a on estava si et podia tirar una mà te la donava”*. Creu que va estudiar a l'escola Sant Vicent Ferrer, a Lliria, però després de fer comprovacions, aquesta escola va ser construïda al 1927, per tant ell no va poder-hi cursar dits estudis. Durant la dècada dels anys 20 els xiquets rebien classes a locals disseminats pel poble. A l'Arxiu de l'Ajuntament de Lliria la

documentació anterior a 1936 va desaparèixer al setembre d'aquell any durant els processos revolucionaris conseqüents a l'esclat de la Guerra Civil (segons correu electrònic enviat pels encarregats de l'arxiu).

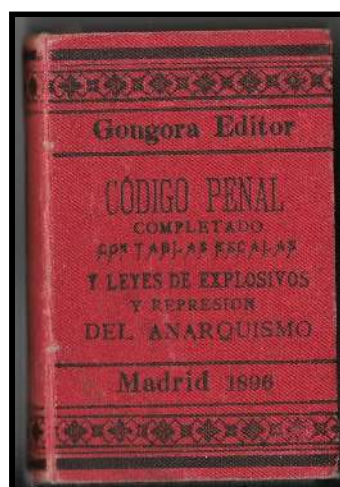
D'altra banda, Conxa Navarro Alamà, filla d'una neboda, exposa que la seva mare i la seva germana el protegien davant les imposicions del pare i el germà, doncs es diu que no encaixava dins els cànons familiars, ja que eren gent molt arrelada a la terra, als costums i tradicions. Pensem que per aquest precís motiu, el 16 de gener de 1921 (als 18 anys) queda emancipat de la pàtria potestat i així podrà regir la seva persona i administrar els seus béns (segons el Certificat del Registre Civil datat del 19 d'octubre de 1921). He sabut per l'arxiu General Militar de Guadalajara, que va pertànyer al reemplaç (renovació del personal d'un exèrcit per alistaments voluntaris o quintes) de 1923, però no ens han pogut donar informació sobre si va fer el servei militar, ni on; sobre si el van cridar per allistar-se en els últims mesos de la guerra). A partir d'aquesta data, tot són incògnites.

3.2. Tot són incògnites

Un cop emancipat, no està clar el camí que va seguir. Segons Dolores Alamà (ara difunta), la seva cosina, va estudiar suposadament dret a Salamanca per mig d'un oncle capellà, que es deia Francisco de cal Raponet. Després de consultar al Archivo de la Universidad de Salamanca, als fons documental de la facultat de dret, ens van comunicar que no es trobava cap expedient ni fitxa d'alumne al seu nom.

imatge 10. Llibre Legislación hipotecaria
Font propia

imatge 11. Llibre Código penal
Font propia

Tot i això, ens preguntem on va poder estudiar per arribar a ser secretari judicial. D'altra banda, cal dir que la meva besàvia guardava dos llibres de dret: un de *Legislación hipotecaria* i un altre del *Código Penal*, ambdòs de l'editorial Góngora, la qual cosa ens porta a deduir que va cursar estudis de dret. Així ho recorda Dorita Gil: “los libros de Derecho de tu bisabuelo siempre estuvieron en Valderrobres metidos en una caja junto con el rosario que él se fue fabricando durante su estancia en la cárcel”.

Paco Alcocer també ens va comentar que podia haver treballat als autobusos Chelvanes, anomenats així perquè anaven de Llíria a Chelva. Hispano Chelvana va iniciar la seva història al 1925 com a autobusos de línies regulars al llarg de la província de València. Aquesta empresa, que encara té autobusos de línia per la zona de València, en un correu enviat per consultar si tenien arxius d'aquelles dates, em contesten que no guarden informació tan antiga.

Entre els objectes personals guardats per la meva besàvia es troba el permís de conduir de 1ª (classe especial), datat el 20 de febrer de 1936 i emès per la Jefatura de Obras Públicas de Valencia, indicant-se que ja en tenia un d'anterior del 26 d'abril de 1929.

Imatge 12. Carnet de conduir de José Vicente Alcocer Merenciano
Font propia

En aquest carnet figura de professió mecànic, de la qual cosa es pot desprendre que gràcies a aquesta feina va poder treballar de mecànic als autobusos. Respecte a l'obtenció del Permís de conducció de Primera Especial, l'article 271 del Reglamento de Circulación Urbana²⁷ de 16 de juny del 1926, exposa que s'hauran de tenir coneixements de mecànica, així com efectuar exercicis de conducció amb camió pesant, d'aquesta manera podia conduir qualsevol categoria d'automòbils i de viatgers 1ra C i 2na A. D'altra banda, a l'article 298 es regula el bescanvi de permisos de conducció. Cal afegir, que aquest codi de circulació va estar vigent fins el 8 de desembre del 2009.

3.3. Carrera professional

Segons un document amb segell del Govern Civil de Castelló, que ens ha enviat el Centre Documental de la Memòria Històrica de Salamanca, després d'una instància, aquest document, escrit de puny i dreta del meu besavi, està datat del 24 de gener del 1937 a Villafranca del Cid i dirigit al ministre de la governació, Angel Galarza Gago²⁸. Aquest document exposa que José Vicente pertany al cos de secretaris de Jutjats Municipals i que és secretari des del 6 de juny de 1930, prestant serveis a Manises, Barcheta, Canet de Berenguer, Puebla de Arenoso i en aquell moment a Villafranca del Cid. A més, declara ser president del Consell Municipal de

imatge 13. Mapa dels pobles que José Vicente va recórrer
Font pròpia

²⁷ Referència de la normativa: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1934/269/A02634-02677.pdf>

²⁸ Jurista i polític espanyol (Madrid, 4 de novembre de 1891 – París, 26 de juliol 1966). Va ser membre del Partit Radical Socialista a la fundació del qual va contribuir en 1929, Fiscal General de l'Estat i ministre diverses vegades durant la Segona República Espanyola.

l'esmentada població, és agent de la Brigada d'informació, investigació i sanejament a les ordres directes del Govern Civil de Castelló, actuant com a tal des del 20 de novembre del 1936.

Així mateix, relata que a l'octubre del 1934 era secretari del jutjat municipal de Puebla de Arenoso (Viver) i que treballava com a representant d'especialitats farmacèutiques del laboratori de don Saturnino Villarroya de València (segons la revista Farmacia Moderna de data 10 de maig del 1918, Saturnino va ser el tresorer del col·legi de farmacèutics de València²⁹). A més a més, va ser opositor de les oposicions celebrades a Madrid per voltants del 1936, per agents de vigilància de tercera categoria. En aquest escrit suplica al ministre que el proposi per entrar al Consejo Nacional de Seguridad³⁰ (Sección Sin Uniforme y de Investigaciones Especiales). Consultat el decret del 26 de desembre que s'esmenta a l'anterior escrit i publicat a la Gaceta de la República³¹ número 362 de 27 de desembre del 1936, veig que la "Sección de Investigaciones Especiales" s'encarregava de tot el referent a reunions i manifestacions públiques, activitats contràries al règim republicà i altres missions d'aquesta índole ordenades pels seus caps. Al llarg dels diferents documents (pàgina 58) trobem la informació que al 1934 era secretari del jutjat de Los Calpes (Castelló), tot i que únicament va ostentar-hi el càrrec un dia. A la Gaceta de la República³² del 7 de febrer del 1938 es troba una relació del nomenament de secretaris interins de Consejos Municipales, nomenats per la Dirección General de Administración Local del Ministerio de la Gobernación. Així doncs, a la població de Cortes de Aragón (Teruel) se'l nomena secretari interí del consell municipal de dita població.

El 2 de juny de 1936 pren possessió del càrrec de Secretari judicial propietari de la plaça de Villafranca del Cid. D'altra banda, el 30 de juny de 1938 pren possessió de la plaça de Secretari judicial interí de Benaguasil (València), nomenament que es

²⁹ Pàgina de referència: http://bibliotecavirtual.ranf.com/es/catalogo_imagenes/grupo.cmd?path=3018726

³⁰ És el principal òrgan consultiu que utilitza el primer ministre per a la consideració de qüestions de seguretat nacional i de política exterior amb alts càrrecs de l'Administració.

³¹ Va ser una publicació periòdica oficial editada a la ciutat espanyola de Madrid des de 1697-1936, en acabar la Guerra Civil es va deixar de publicar.

³² Pàgina de referència: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1938/038/B00695-00696.pdf>

produeix després d'una instància feta per ell, segons un document emès pel Ministeri de Justícia. Al mateix document s'hi veu reflectit el seu salari anual, de 3.000 pessetes.

El 4 de setembre del 1938 se li expedeix pel CRIM (Centro de Reclutamiento, Instrucción i Movilización número 11), situat a Albaida, un certificat on consta que presta serveis com a soldat en aquesta unitat. Així mateix, el 15 d'octubre del 1938 se li expedeix un altre certificat d'identitat per la mateixa unitat, on s'hi certifica que té 36 anys, que està certificat com a apte per a prestar serveis auxiliars (II Grup) i que presta els seus servicis en concepte de soldat a la Unidad de Orden, des del 4 d'octubre de 1938. Segons Paco Alcocer, a Albaida es va trobar amb el seu germà Francisco i li va explicar que el meu besavi anava d'acompanyant d'un coronel. Aquest va ser el darrer cop que es van veure.

Imatge 14. Cartel del C.R.I.M. número 11
Font: Centro Documental de la Memoria Histórica

Un temps després, segons un salvaconducte del 10 d'abril de 1939 emès per la comandància militar de Benaguasil, marxa cap a Villafranca del Cid per resoldre assumptes familiars i oficials. I ja no torna.

3.4. Vida familiar

El meu besavi es va casar civilment amb amb la meva besàvia, Maria Corbatón Insertis, durant el mes de febrer de 1937. Al registre civil de Villafranca no existeix l'acta de matrimoni, ja que molts dels arxius del registre es van cremar durant la guerra, segons ens explica l'historiador Josep Monferrer Guardiola: "A l'ajuntament van cremar l'extraordinari arxiu municipal amb milers de documents des del segle XIII ençà".

La meva besàvia va néixer el 17 d'abril de 1911 a la Cañada de Benatanduz (Teruel), filla de Joaquín Corbatón Capilla i Dolores Insertis Calvo. Era la segona de cinc germans, quatre noies i un noi; el més petit, Joaquín, mort d'infant a causa de xarampió. Aquesta mort la va marcar i sempre va recordar el seu germanet: "*pobrecico Joaquín*". Sabia llegir i escriure perfectament, perquè el seu pare considerava l'educació com un pilar bàsic en el desenvolupament de les seves quatre filles. Eren una família de moliners, cada fill va néixer en un lloc diferent (Villarroya de los Pinares, Aliaga, Fortanete). El seu pare va haver de deixar aquesta feina perquè va contreure l'anomenada "grip espanyola", que va ser una pandèmia a tot el món durant la Primera Guerra Mundial, i les seves seqüeles li van impedir seguir amb la feina. Van viure un temps a Almazan (Sòria) on el seu pare treballava d'encarregat a una serreria. El seu pare va muntar un negoci de gorres a Villarreal (la meva àvia encara guarda el medidor de gorres). També va treballar de venedor ambulat de roba. Abans de la guerra totes les germanes van treballar a la fàbrica de mitges Aznar (actual Marie Claire) que hi havia a Villafranca del Cid. Durant la guerra una de les filles, Glòria, i altres treballadors van continuar la producció fins que va acabar la contesa i mentre els propietaris havien fugit per por a les represàlies (informació extreta de la web de l'Ajuntament de Villafranca). Maria va estudiar "Corte y Confección" a València, on tenia família, i es va treure el títol de professora d'aquesta matèria el 6 de maig del 1935 a l'Institut Central de Corte i Confección Martí, amb una qualificació d'excel·lent extra. Així doncs, la seva professió va ser modista i ho compaginava amb l'ensenyança de costura a altres noies.

El 24 d'octubre de 1937 va néixer el seu primer fill. Li posen de nom Progreso, tot i que segons una nota marginal del Registre civil de data 26/08/1952 passa a dir-se José. Segons la Orden del Ministerio de Justicia de 9 de febrer del 1939, s'obligava a canviar de nom a aquells que el tinguessin exòtic o extravagant. A partir d'aquella data aquests noms eren declarats il·legals i, si no es feia el canvi voluntàriament, ho feia el jutge d'ofici. Al periòdic Nueva Tribuna (nuevatribuna.es) pot llegir-se un

article³³ *“Progreso, Libertad y Koldobika: las palabras que odiaba el franquismo”*, de Víctor Moreno que parla sobre els noms propis de la República, publicat el 20 de maig de 2019.

Uns anys més tard, el 28 de juliol de 1939, va néixer la seva segona filla, la meva àvia, Glòria Alcocer Corbatón. Dorita Gil, la seva cosina, m'explica les difícils circumstàncies d'aquest naixement: *“En estas condiciones, a la tía María, que estaba embarazada, le llegó el momento de dar a luz a Gloria y, a semejanza del Niño Jesús, tuvo que nacer en el suelo, sin un mal jergón donde reposar la parturienta. Como los derechos no habían dejado ni un triste vaso, tuvieron que habilitar un bote vacío que alguna vecina les dio y, machacando los bordes, para que no se hiciera daño en él, recibía el poco alimento que se le podía conseguir. ¿Esas madres no fueron santas?”*

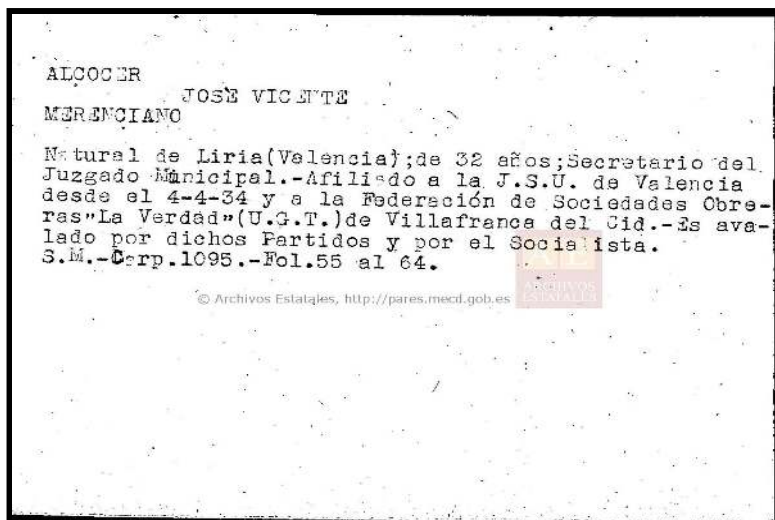
³³ Referència de l'article:

<https://www.nuevatribuna.es/articulo/historia/progreso-libertad-koldobika/20190520132653162883.html>

4. IDEALS POLÍTICS

El panorama polític de la Segona República va ser extremadament complex. Va haver-hi una multiplicació de grups polítics i també de sindicats i agrupacions polítiques juvenils. També van operar forces polítiques clarament oposades al règim republicà, favorables a la monarquia, de caire falangista, carlistes i de dreta no republicana. Va ser molt important la composició de les Corts, atès que cap partit va comptar mai amb majoria suficient per governar en solitari, de manera que les coalicions i pactes de legislatura van ser la pràctica comuna.

Dins d'aquest complicat entramat sembla que el meu besavi va estar afiliat a les Juventudes Socialistas Unificadas de Valencia des del 4 d'abril de 1934 i també a la Federación de Sociedades Obreras "La Verdad" (Unión General de Trabajadores) de Villafranca del Cid, segons una fitxa a nom de José Vicente Alcocer Merenciano, existent al cercador del Centre Documental de Memoria Histórica (Archivos de Salamanca), que la meua mare va poder consultar al Portal de Archivos Españoles (PARES):

Imatge 15. Fitxa de la seva conducta polític-social
Font: Centro Documental de la Memoria Histórica

A partir del descobriment d'aquesta fitxa vam fer una sol·licitud d'informació completa sobre les referències S.M.1095. Fol.55 al 65. Entre aquests documents hi ha:

1. Un certificat expedit per la Federaci3n de Sociedades Obreras "La Verdad" (UGT Villafranca del Cid), de data 14 de gener de 1937 en el que s'exposa que Vicente Alcocer Merenciano 3s *"actual secretario del juzgado municipal de este pueblo, es afiliado a las Juventudes Socialistas Unificadas de Valencia y milita en la UGT de este pueblo, y que desde el primer d3a del movimiento fue 3l quien cre3 las milicias de retaguardia de este pueblo y figuraba como responsable de ellas; continuando en la actualidad en las mismas al servicio de la UGT de este pueblo, respondiendo esta organizaci3n en todo momento de su actuaci3n y se cierran las comillas"*.

2. Un aval del Partit Socialista Obrero Espa3ol (PSOE), agrupaci3n de Villafranca. S'exposa la seva vinculaci3n a la UGT, a les JSU i que 3s president del Consell Municipal. Tant el sindicat UGT com els socialistes garantitzen que 3s militant i camarada de plena confian7a, a m3s afirmen que responen en tot moment de la seva actuaci3n.

3. Un certificat de data 21 de maig del 1937 de Las JSU Comit3 Central de Val3ncia, Departamento del Secretariado de Educaci3n del Soldado, en el qual es diu que est3 afiliat a aquest partit des del 4 d'abril del 1934.

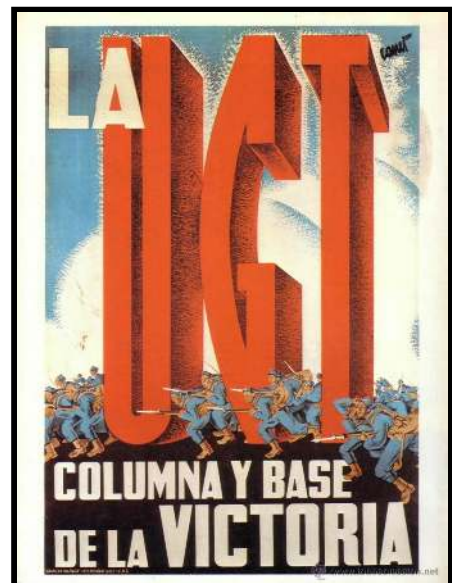
4. Un document de la Agrupaci3n Socialista de Castell3n de data 27 d'abril del 1937 on es comunica que ell entre d'altres persones pertany a la Brigada de Investigaci3n i garantitzen la seva conducta pol3tico-social aix3 com la seva fe inquebrantable al r3gim republic3.

5. Un telegrama del 7 de maig del 1937 del president del Consell Municipal de Ll3ria enviat al Gobierno Civil de Castell3n, en el qual s'informa que el meu besavi, de 31 anys, ha observat en tot moment una conducta irreprotxable i una tend3ncia pol3tica d'esquerra.

6. Un altre telegrama del 7 de maig del 1937 enviat pel President de la Agrupaci3n Socialista de Villafranca al Gobierno Civil de Castell3n, en el que es diu que va observar bona conducta moral i gran activitat antifeixista.

Sobre el tema de les fitxes dels arxius de Salamanca, en una conversa per Messenger amb Natalia Lemos Geddo de [Combatientes.es](https://www.combatientes.es)³⁴ especifica que a Salamanca hi han carpetes amb els documents paginats, és a dir, en temps de la repressió es van agafar paper per paper, es va subratllar cada nom i es va fer una fitxa que portés al citat document. Passat un temps van tenir que deixar de fer-ho i molts d'aquests documents es van quedar sense paginar, aquests són els que interessen a qui està investigant. Si la carpeta està foliada ja tenim la garantia de que no trobarem res que faci menció a José Vicente perquè sinó ho indicaria la seva fitxa, i si no ho està existeixen milers de papers i l'arxiu no realitza còpies d'aquesta magnitud, ni te personal per a que revisi cada carpeta, document per document a veure si apareix algú en concret.

Els objectius de les Juventudes Socialistas eren la defensa dels interessos de la joventut treballadora, educació en el marxisme-leninisme, internacionalisme proletari, capacitació dels obrers per enfortir l'organització, lluita contra el feixisme i per la victòria del socialisme. Les societats obreres (sindicats) defensaven els interessos dels assalariats en front de la patronal. La seva significació tan política com sindical durant els anys de la República el va posar en el punt de mira dels qui pensaven diferent i van guanyar la guerra. Quan el jutge instructor demana informes a la Guàrdia civil, al cap de la Falange i les JONS i a l'alcaldia de Villafranca del Cid, les respostes de les autoritats són contundents: "cabecilla de los rojos", "marxista refinado", "contrario al Movimiento Nacional". A les declaracions dels testimonis figuren frases com: "formaba parte de una cuadrilla de criminales", "no favoreció a personas de derechas" o "personas de orden", "seguramente era socialista", "partidario del gobierno rojo", "era un revolucionario".

imatge 16. Cartell de la UGT
Font: todocoleccion.net

³⁴ Pàgina de referència: <https://www.combatientes.es>

5. ANYS A LA PRESÓ

Al llarg d'aquest apartat he fet una breu síntesi de la informació que apareix a l'interior del sumari del meu besavi i que m'ha semblat útil per al treball de recerca. A més he afegit informació addicional que m'han facilitat arxius històrics (PARES, Portal de Archivos Españoles), o inclús algun historiador, així com les cartes que guardava la meva besàvia. Cal tenir en compte, que el sumari no té menys de 200 pàgines, per la qual cosa ha estat difícil recollir les idees principals d'aquest i transmetre-les de manera entenedora al paper.

5.1. Situació a Villafranca del Cid

Villafranca del Cid va ser una població important per al meu besavi. Va estar-hi bastant temps com a secretari judicial i va ser el lloc on es va casar amb la meva besàvia. El temps que va ser-hi va coincidir amb l'esclat de la Guerra Civil i la seva posterior detenció, moment d'inflexió a la seva vida. L'historiador Josep Monferrer³⁵, veí d'aquesta població, ens ha fet una breu síntesi de la situació tant política com social que vivia Villafranca en aquell període de temps.

Per tradició Villafranca era un poble de dreta i religiós, encara que hi havia consciència proletària, un moviment social molt fort, però no revolucionari. Hi havia una important indústria de teixits, mitges, sabó, caps de fusta, xocolata... No obstant això l'ajuntament sortit de les eleccions del Front Popular era d'esquerres, socialistes bàsicament, gent normal del poble, la majoria sense radicalismes. L'alcalde es deia Antonio Gil Fernández, considerat bona persona pels habitants del poble, així com un home sensat. El primer tinent d'alcalde era Emilio Tena Tena,

³⁵ Historiador (Villafranca, 1944). Ha dedicat la major part del seu temps de lleure a la investigació, l'estudi i la divulgació històrica i cultural, durant el qual ha escrit alguns llibres com a autor individual i en col·laboració amb altres autors; centrat principalment en la recerca històrica de la població Villafranca.

(l'avi d'Òscar Tena, alcalde de Villafranca des del 2003 - 2018, amb el qual hem pogut contactar), també moderat i bona persona, però menys decidit. Abans de la guerra, l'alcalde Gil va dimitir del seu càrrec perquè no estava d'acord a acceptar algunes arbitrietats i condicions de lo més radicals, així doncs es va quedar com a regidor. Tena, el primer tinent d'alcalde, va assumir el càrrec del seu company de partit.

Pel que fa a la CNT i la FAI, no eren partits coneguts a dita població, la majoria de la gent no coneixia ni els noms. Però van arribar al moment inicial de la guerra i com que el govern es va emportar la Guàrdia Civil, el poble no tenia cap protecció. Els cenetistes i els de la FAI, ben armats, es van imposar de seguida perquè l'alcalde Tena no els va presentar la resistència adequada. De seguida van començar assassinats de gent benestant, de persones de dreta i del personal més vinculat a l'església. La persecució religiosa va ser horrorosa, de manera que van cremar un gran patrimoni artístic, documental i arquitectònic. A més, a l'ajuntament van cremar l'extraordinari arxiu municipal amb milers de documents des del segle XIII ençà. Passat un temps, com ja no quedaven famílies benestants a extorsionar (tot i que els que van poder ja havien marxat), van continuar el mateix procés amb la gent de classe mitjana. Així doncs, l'alcalde Tena va començar a tenir por a causa de la situació en la que es trobava, per això va decidir fugir a Barcelona. Per posar ordre, el regidor Gil va reclamar forces al govern civil de Castelló, aquest va enviar un destacament de guàrdies d'assalt, van detenir als caps de la FAI i els van empresonar (que és el que s'havia d'haver fet en un primer moment, sense vessament de sang ni destrucció de patrimoni). A partir d'aquell moment, des de la desaparició de la FAI a Villafranca ja no va passar res fins al final de la guerra, perquè el poble és molt pacífic.

M'agradaria afegir que com els amos de les fàbriques van haver d'exiliar-se a causa de tot l'enrenou, a les fàbriques es van crear comitès de treballadors per continuar amb la producció. Un exemple d'aquesta iniciativa s'explica a la pàgina web de l'Ajuntament de Villafranca³⁶, doncs, segons s'exposa, alguns dels treballadors de la

³⁶ Referència de la pàgina: <http://www.ajuntamentdevilafranca.es/>

fàbrica de mitges Aznar, van decidir continuar amb el control d'aquestes, gràcies a ells i al treball de tots els qui no van marxar al front, la producció de calces no es va aturar durant els tres anys que va durar el conflicte. M'ha cridat l'atenció el fet de que una de les que van dur a terme la iniciativa va ser la germana de la meva besàvia, Glòria Corbatón, de la qual també he pogut obtindre el sumari, gràcies a Eduardo Corbatón, familiar directe.

Els elements forasters de la FAI eren:

- Juan Baeta Sancho, la seva companya Concepción Guillén Martín i un dels seus fills.
- Santos Pomar Pallé (*Pancho Villa*, de malnom) i la seva dona.
- Del poble se'ls van ajuntar dos individus, que la gent coneixia amb els malnoms de *Moreno* (Felipe Bernad) i *Cruset*.

Cal afegir, que aquests individus apareixen tant al sumari del meu besavi, de la meva tia Glòria Corbatón i del seu pare, Joaquin Corbatón Cap, així com a la Causa General de Villafranca.

5.2. Denúncia

El 15 d'abril de 1938 els nacionals havien arribat a Vinaròs i dividit en dos l'Espanya republicana. El 21 de maig de 1938 les tropes franquistes van arribar a Villafranca del Cid. No sabem si en aquells moments el meu besavi havia fugit del poble, però havia demanat el trasllat com a secretari judicial a Benaguasil, tal vegada perquè era un poble pròxim al seu poble natal i encara en poder dels republicans. Des de Barcelona, el Ministeri de Justícia (en aquell moment era ministre de Justícia Ramón González Peña³⁷ i president de la República Juan Negrín³⁸, ja que el 31 d'octubre de 1937 el Govern republicà es va traslladar a Barcelona) li remet el nomenament de

³⁷ Sindicalista i polític socialista (Les Regueres, 11 de juliol de 1888 - Ciutat de Mèxic, 27 de juliol de 1952). Durant la Guerra Civil dirigí el sindicat socialista UGT, i ocupa el càrrec de Ministre de Justícia en el segon govern de Juan Negrín.

³⁸Metge fisiòleg i polític espanyol (Las Palmas de Gran Canaria, 3 de febrer de 1892 - París, 12 de novembre de 1956). Va ser president de govern de la Segona República (1937 - 1945), ja a l'exili. Es va incorporar a la política tardanament després de llaurar-se una carrera d'investigador com a metge i professor de fisiologia, i dirigir una clínica privada a Madrid. Es va afiliar al PSOE l'any 1929.

13 de juny de 1938 i va prendre possessió del nou càrrec el 30 de juny de 1938. L'historiador Josep Monferrer ens envia un correu electrònic amb aquests comentaris: "El seu avi avi es fa càrrec de la secretaria de Vilafranca per tal de substituir el seu titular, destituït pel primer ajuntament del Front Popular. Una volta arribats els nacionals el 21 de maig de 1938, el nou ajuntament el restitueix en la sessió del 18 de juny de 1938. Resulta sorprenent que es quedara al poble una volta arribats els nacionals; normalment la gent que tenia càrrecs públics va fugir per por a represàlies. Potser ell confiava en què no li passaria res; també em sorprèn que li donaren trasllat a Benaguasil. Si aquesta població era en zona roja -cosa que desconec- no té sentit que els nacionals li facilitaren aital trasllat; i si el nou destí era a zona nacional, per què els nacionals van esperar quasi un any a detindre'l? No acabo d'entendre-ho. Resta tot molt estrany."

Sobre aquest tema considero que si ell hagués sigut responsable d'algun delictes dels que l'acusen, no s'hagués quedat al territori, doncs segurament hagués marxat com molts dels que sí que en van cometre. Per aquest motiu, em porta a pensar que tenia la consciència tranquil·la de que no havia fet res, i que únicament el van acusar per enveges i per ser contrari al règim.

Hem demanat dades d'empadronament a l'Ajuntament de Benaguasil i també sobre la seva feina de secretari i ens han contestat que no tenen registres d'aquelles dates.

El 10 d'abril de 1939 (ja s'havia acabat la guerra) i al meu besavi se li expedeix un Salvaconducte³⁹, signat i segellat per la Comandancia Militar de Benaguasil i l'alcalde Lluís Doménech, per a traslladar-se de Benaguasil a Vilafranca del Cid per resoldre assumptes familiars i oficials al jutjat d'aquella localitat i ja no torna. Segons el sumari, en el mes d'abril del 1939, Julián Ejarque, veí de Puertomingalvo i secretari judicial d'aquella localitat, presenta una denúncia davant el jutge municipal a José Vicente Alcocer Merenciano, com a cap d'un grup d'homes armats,

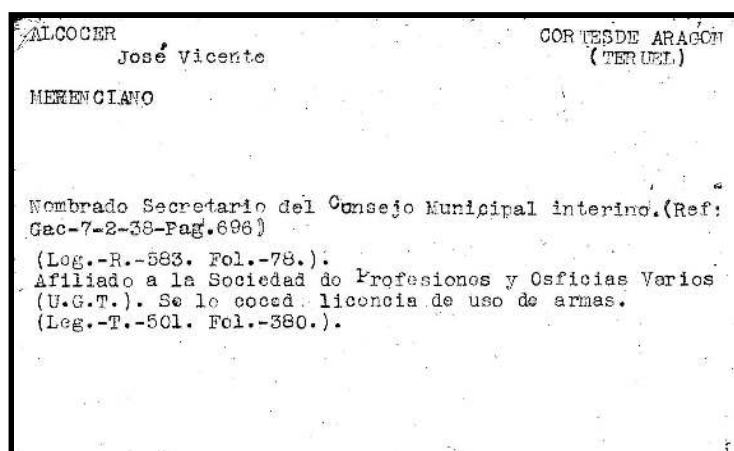
³⁹ És un document expedit per qui té autoritat o bastant poder i que permet a qui se li concedeix transitar o romandre en un lloc sense risc.

responsables de realitzar saquejos, estafes, robatoris, crema d'imatges religioses i arxius a Puertomingalvo, i obligant al denunciant a dimitir per la força com a secretari judicial de la població.

Així mateix, a 1 de maig de 1939, el sergent de la Guàrdia civil del puesto de Villafranca del Cid, redacta un atestat on es diu que va participar activament en l'assassinat del "Bolo", i de robatoris i altres actes delictius i obre diligències al respecte.

5.3. Primera declaració

A la seva primera declaració a 1 de maig de 1939 davant el Sergent de la Guàrdia Civil de Villafranca, Antonio Boix Roig, que obre diligències, manifesta que va ser militant de la UGT, president del Consell de Villafranca del Cid durant tres setmanes i president de JSU per constituir forces de xoc contra les arbitrietats de la FAI. Declara que portava fusell i pistola durant els primers mesos de la guerra. Al Portal de Archivos Españoles, hem trobat una fitxa en nom del meu besavi al Centro Documental de Memoria, en la que s'exposa, efectivament, que se li havia coincidit una llicència d'ús d'armes.

Imatge 17. Llicència d'ús d'armes
Font: Centro Documental de la Memoria Histórica

Respon a les preguntes de la Guàrdia civil sobre la seva actuació durant el període roig. Quan li pregunten per determinats fets comesos a Mosqueruela, declara que

els elements que van fer actuacions a aquell poble eren Felipe Bernad (Moreno), Antonio Marín (Cap-gros), Bernabé Rovira (Garrobera) y Fernando Tena Fabregat (Cruset). També li pregunten qui va cometre a Mora de Rubielos la mort de El Bolo, qui li va robar els bitllets que portava al damunt i qui el va obligar a firmar un document perquè els seus familiars entreguessin una suma de 30.000 pessetes. José Vicente manifesta que els homes anomenats anteriorment tenien pres a Custodio Tena Colom (El Bolo) i a dos veïns més de la seva població, que els volien afusellar, però que ell va intervenir certs cops perquè se'ls hi respectés la vida, afegint també que la víctima del crim els va prometre diners a canvi de la seva vida. En aquest moment va ser quan se li va facilitar un boli perquè la víctima redactés un document conforme els donava els diners. Dit això, també li demanen que digui qui va facilitar-li el paper i la ploma a El Bolo, culpant-se a ell mateix d'haver facilitat la ploma i als altres de donar-li el paper. Continuen interrogant-lo respecte l'armament que portava cada individu, al qual ell contesta que portaven fusells, pistoles i escopetes, i ell mateix també portava un fusell i una escopeta (com he destacat anteriorment, tenia autorització oficial per portar armes).

Li són requerits pels interrogadors un fets ocorreguts a la Bisbal, a lo que respon que no en té constància. Preguntat sobre les detencions de veïns de Villafranca (Remigio Sanchís, Manuel Colom (metge), Enrique Marín i Enrique Andrés), contesta que en aquelles dates de terror marxista, uns elements de Castelló van pujar al poble i es van reunir amb elements de la FAI (entre ells Juan Baeta i Felipe Bernad), que se'n dóna compte que volien emportar-se als detinguts sense el consentiment del Comité i, finalment, que el Comité va ser cridat a la reunió. Manifesta que no li consta que es fes signar forçadament un document a Remigio Sanchís. També explica que hi havia dos detinguts més, Julio Leche Monfort i Calixto Doval Amarelle. Als primers cinc detinguts se'ls van endur els elements forasters i a aquests últims no se'ls van emportar perquè ell va intervenir per evitar-ho. Quan li pregunten perquè va salvar a uns i no als altres cinc, contesta que tenia matèria defensible per a aquests i, a més, pensava que el Comité obriria en defensa dels altres i no va ser així. Quan li pregunten qui va tirar la campana de l'Ermida de la Torres de Giles, manifesta un altre cop que un va ser Moreno i que ell

no hi va formar part i que aquells homes van acabar cremant l'ermita. Cal dir que juntament a la declaració s'hi aneixen 10 quartilles foliades i escrites a màquina, en sentit apaisat, que conformen la declaració jurada del meu besavi sobre la seva actuació en zona roja.

5.4. Detenció

Després de la declaració, la Guàrdia civil aprecia que va ser un destacat element del Front Popular, “marxista refinado”, de la “peor calaña”, tal com declaren els seus companys a la presó (Juan Antonio Marín Prades - Capgros - i Juan Antonio Dols - Palomo -), que diuen que va participar activament en el crim comès a Mosqueruela i que hi ha molts testimonis que ho corroboraran; que és un element “embrollador” i molt “avieso”, molt serè i que coneixedor del que li podia passar té preparades les seves coartades. Que tot el vecindari pot donar fe dels robatoris i actes criminals que va cometre.

I per tot l'anterior, el 2 de maig practiquen la seva detenció, lliuren les diligències⁴⁰ al Jutge Militar de l'Auditoria de Guerra de l'Exèrcit d'Ocupació de Benicarló i queda detingut a Morella. La presó de Morella és un edifici gòtic del segle XIV, el qual va ser usat fins l'any 1969, quan Morella perd el partit judicial. Des dels anys 90 fins la museïtzació de 2018 la presó s'ha dedicat a oficines, magatzem i arxiu (questa informació me l'ha facilitat Carlos Sangüesa, historiador local). Cal afegir que aquest mateix dia també van ser detinguts la seva cunyada, Glòria Corbatón, i el seu sogre, Joaquín Corbatón, segons els seus respectius sumaris (3859-C i 7575-C), que he pogut consultar gràcies a Eduardo Corbatón Pla⁴¹.

⁴⁰ És el procediment mitjançant el qual un funcionari competent porta a terme un acte processal transcendental i de gran substanciació dins d'una litis, és assentat a través d'una acta, redactada pel funcionari que té per objecte deixar constància de l'acte.

⁴¹ Eduardo Corbatón Pla (La Sénia 1963): diplomad en Professorat d'EGB, especialitat Ciències Humanes per la URV i autor del llibre “Les cartes de la calaixera”, editorial Círculo Rojo. El seu avi matern Emili Pla va ser afusellat a Castelló i les seves restes estan al cementiri civil de Castelló.

El 4 de maig de 1939 el jutge instructor número 2 de Benicarló, Martínez Aduriz, es fa càrrec de les denúncies amb les quals inicia la causa que registra amb el número 3835-C de l'Auditoria de Guerra, se l'empresona a Benicarló.

5.5. Instrucció del cas

Al llarg de tot el procés judicial, es pot observar com bàsicament es demanen informes als alcaldes i caps de la Guàrdia Civil dels pobles pels que el meu besavi va transitar: Villafranca del Cid, Mosqueruela, Puertomingalvo, Mora de Rubielos i Iglesuela del Cid. Cal afegir que, segons declaren els historiadors, no calia una base inculpatòria sòlida per a la condemna; n'hi havia prou amb simples informes provinents de falangistes, alcaldes, capellans, policies o guàrdies civils, que no calia verificar i que podien amagar fins i tot enveges personals. D'això mateix en pot deixar constància la seva pròpia instrucció del cas:

L'11 de maig de 1939, l'alcalde de Villafranca del Cid, Felipe Colom, redacta un informe sobre la seva conducta, i diu que es va mostrar hostil al Alzamiento Nacional, que portava armes, i que era considerat un dels principals "cabecillas rojos" de la localidad, que va efectuar saquejos a persones de dretes, i se suposa que ha participat en assassinats a Benassal, Mosqueruela i altres pobles. L'11 de maig de 1939, el cap local de Falange (FET) i de las JONS de Villafranca del Cid, declara que des dels primers dies del "Glorioso Movimiento Nacional" el detingut es va mostrar contrari, que portava armes i era un dels caps rojos, que va saquejar quantitats de diners a persones desafectes, als marxistes⁴² i es diu que ha participat en assassinats comesos a pobles limítrofes.

El 19 de juliol de 1939 l'Auditoria de Guerra del Ejército de Levante ordena al Jutge Militar dels Jutjat nº2 de Benicarló, Martínez Aduriz, que procedeixi a instruir Judici Sumaríssim d'Urgència **número 3835-C**.

⁴² És el conjunt de doctrines polítiques, econòmiques i filosòfiques encunyades pels pensadors alemanys Karl Marx i Friedrich Engels, basat en el socialisme.

El 3 d'agost de 1939, presta declaració davant del jutge de Benicarló i es ratifica en la prestada inicialment davant la Guàrdia civil, i demana que **Cesareo Prades i Calixto Doval** puguin informar de la seva bona conducta.

El 18 de març de 1940 el jutge instructor demana informes de conducta social i política a l'alcalde, al cap de Falange i a la Guàrdia civil de Benaguasil. Tots informen sobre la bona conducta i no són coneixedors de cap actuació contrària al Movimiento.

Al sumari hi ha una Declaració jurada de 10 fulls, de data del 20 d'abril de 1939 escrita a màquina pel detingut, explicant la seva actuació durant els primers mesos de la guerra. Arran d'aquesta, el jutge instructor ordena a 13 de març de 1940 demanar informes a Villafranca del Cid, i a les persones que es nombren a la declaració. En un mateix informe signen conjuntament l'alcalde, el cap de Falange i el Comandant de la Guàrdia civil de Villafranca del Cid, suposant una serie de fets dels que no tenen proves.

El 14 de març de 1940 es pren declaració a 14 testimonis, veïns de Villafranca del Cid. Tots diuen que l'acusat no va defensar a persones de dretes, que han sentit dir que va cometre "toda clase de desmanes y correrías", que formava part de "una pandilla de asesinos junto con el Cap Gros, Cruset, Topí y otros", que "formaba parte de un grupo en el que figuraban conocidos asesinos", "que se rumoreaba que era dirigente de una cuadrilla de la que se decía que eran asesinos", i frases com "no puedo precisar", "que fue de rumor público", "que tengo la convicción", "que he oído decir", "los hechos que se dicen los sé porque los ha oído decir".

El mateix dia es redacta un informe sobre la conducta del detingut a Mosqueruela, signat per l'alcalde, el cap de Falange i el comandant de la Guàrdia civil. Les declaraciones són totalment desfavorables. També el secretari de l'Ajuntament informa desfavorablement.

El 15 de març de 1940 es pren declaració a la presó de Benicarló a Guillermo Beltran, Juan Antonio Dols, Martín Vicente, Juan Antonio Marín i a Francisco Monfort, els quals també havien estat acusats per ser els assassins de “El Bolo”, aquests al llarg de la declaració manifesten tota una sèrie de fets delictius comesos per l’acusat.

El 18 de març de 1940 es redacta un informe sobre la conducta del detingut a Puertomingalvo, signat per l’alcalde i el cap de Falange. Les declaraciones són totalment desfavorables. Torna a prestar declaració Julian Ejarque (el denunciant del meu besavi) i es ratifica en la seva primera declaració.

El 18 de setembre de 1940 es ratifica la presó per part del jutge. Continua a la presó de Benicarló. El jutge que ho ratifica és M. Seguer Ferràs, jutge del Jutjat Militar nº 2 de Vinaròs.

El 21 de gener de 1941 es redacta un informe sobre la conducta del detingut a Mora de Rubielos, signat pel comandant de la Guàrdia Civil. A l’esmentat informe se l’acusa d’amenaques d’assassinat a Joaquin Ferrer Izquierdo (“El Bolo”).

El 24 de gener de 1941 l’Auditoria de Guerra, Jutjat Militar nº 2 de Vinaròs, ordena al comandant de la Guàrdia civil d’Iglesuela del Cid que informi sobre la conducta político-social del presoner i el creu responsable de saquejos i amenaces. Així mateix, ordena a l’alcalde de Castelvispal i al cap de Falange que informi sobre la conducta político-social del presoner. També ordena a l’alcalde de Puertomingalvo i al cap local de Falange que informin sobre la conducta político-social de l’encausat.

El 27 de gener de 1941 l’alcalde de Mora de Rubielos informa sobre la seva actuació al poble, amb el mateix caràcter que l’anterior.

En escrit de 31 de gener de 1941 l’alcalde de Puertomingalvo declara que capitanejava un grup d’homes armats, que van posar banderes a balcons i finestres, que van reunir a la gent de dretes de bona posició, i van destituir al secretari de

l'ajuntament (Julián Ejarque, el seu denunciant), al jutge i van expoliar a tothom; també van amenaçar de cremar les imatges de l'església i van cremar l'arxiu parroquial; i també van formar el comitè revolucionari. El 30 de gener de 1941, el cap de Falange, Antonio Martí, relata tota una sèrie de delictius comesos pel presoner. Aquest mateix dia, l'alcalde d'Iglesuela del Cid, a instàncies del jutge instructor, informa sobre la conducta político-social de l'encausat, l'acusa de saquejos i amenaces. El mateix dia el cap de Falange, Joaquin Dauden, informa que "sembraba el terror". D'altra banda, l'alcalde de Castelvispal declara que era el cap d'una "cuadrilla" de milicians que van procedir a robar a la casa del capellà i un altre veí. També el fa responsable d'un robatori de mantes a una fàbrica de filatures Exactament la mateixa declaració fa el cap de Falange.

L'1 de febrer de 1941 el comandant de la Guàrdia civil de Cantavieja informa sobre el fets ocorreguts a Iglesiasuela i l'acusa d'amenaces i "atropellos".

El 4 de febrer de 1941, el cap de Falange de Mora de Rubielos informa que suposa que ell és l'assassí de "el Bolo".

L'11 de febrer de 1941 l'Auditoria de Guerra, Jutjat Militar nº 2 de Vinaròs, ordena al jutge municipal de Mora de Rubielos que prengui declaració a una llista de tres testimonis i al jutge municipal d'Iglesuela que faci declarar a dos testimonis més. També requereix al jutge municipal de Castelvispal que prengui declaració a possibles testimonis dels fets ocorreguts i dels que s'acusa al presoner.

El 12 de febrer es pren declaració als testimonis, i només un d'ells, la vídua del "Bolo", l'assenyala com a un dels que li va demanar diners a l'agost del 1936. Cap dels tres l'acusa d'assassinat.

El 17 de febrer de 1941 el jutge de Castelvispal pren declaració a un testimoni i declara que l'encausat és responsable de saquejos i amenaces.

El 24 de febrer de 1941 declaren els dos testimonis d'Iglesuela. Un diu que li consta que va participar en la destrucció d'una caixa de caudals i l'altre que el va amenaçar. Un dels testimonis és Joaquin Dauden, cap de Falange, que havia fet l'informe del 31 de gener. El 24 de febrer també es pren declaració a una dona d'Iglesuela, que declara que era el dirigent de saquejos a alguna casa del poble.

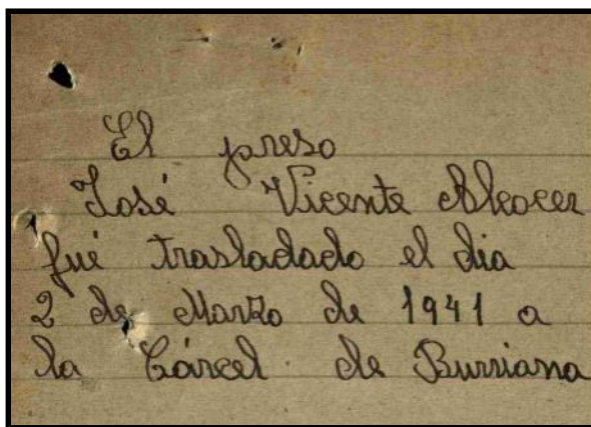
El 26 de febrer de 1941, l'Alcalde i el Cap Local de Mosqueruela redacten un escrit (és exactament el mateix escrit en els dos casos) en el qual exposen els antecedents polítics de José Vicente, així com la seva implicació en diferents saquejos, robatoris i detencions de persones de dreta. Diuen que és considerat perillós per a la Causa Nacional. També declaren que era el que capitanejava el grup de gent que va assassinar a "El Bolo". A més, anomenen un seguit de persones que poden corroborar els fets. Acte seguit, el Jutge Municipal de Mosqueruela demana que prestin declaració les anteriors persones, Pilar Aznar, filla de Francisco Aznar Rambla assassinat al setembre de 1936; Magdalena Mallén, Ramona Gil, Bernardina Gil, Orencio Edo i Manuel Monforte. Així doncs, el 17 de març de 1941 comencen a prestar declaració els testimonis de Mosqueruela. Les declaracions estan escrites a mà per la mateixa persona. Cal destacar que Bernardina Gil ni tan sols signa la declaració; que Orencio Edo, a més de testimoni és secretari del jutjat de Mosqueruela i signa totes les declaracions juntament amb el jutge de pau Serafin Calvo; que la signatura de Manuel Monfort i les del Jutge semblen fetes pel mateix Orencio Edo. Totes del declaracions tenen una redacció similar i encaminades a les mateixes acusacions.

El 28 de febrer de 1941 l'Auditoria de Guerra, Jutjat Militar nº 2 de Vinaròs, ordena al comandant de la Guàrdia civil de Cantavieja, a l'alcalde i al cap local de Falange que informin a la major urgència sobre la seva conducta social i política.

A Benicarló el 2 de març de 1941, l'encausat escriu una carta de dos pàgines al jutge exposant actuacions que avalen la seva actuació. Es un escrit aclaratori sobre els fets ocorreguts a Mosqueruela, en que ell reitera la seva innocència, la no intervenció directa en cap assassinat. Afirmar que ja va quedar clar en l'acte del

“careo” que alguns dels processats desitgen la seva condemna. Aquests mateixos ja van atentar contra ell en diverses ocasions durant l'estiu de 1936, van saquejar el seu domicili, com que en aquells dies no van lograr els seus propòsits, intenten ara fer-lo responsable dels actes vandàlics que van realitzar.

El 2 de març de 1941 el presoner és traslladat a la presó de Borriana.

imatge 18. Fibra de trasllat a la presó de Borriana
Font: Sumari

Cal fer un incís respecte a les presons d'aquell temps. Doncs la vida a les presons de postguerra es va caracteritzar per l'amuntegament, les terribles condicions higièniques i alimentàries, la mort per malalties (tuberculosi, avitaminosi) o per fam, els càstigs brutals o l'adoctrinament ideològic i religiós (obligació de cantar el “Cara al Sol” o assistir a missa a punta de metrallera) defineixen la vida penitenciària de la postguerra espanyola, segons explica Juan Luis Porcar del Grup de Memòria Històrica de Castelló⁴³. També diu que “la presó de la Mercè de Borriana era un antic convent (actualment és la Casa de Cultura) que va albergar dins dels seus murs entre el 9 d'abril de 1939 i el 23 de setembre de 1942 un total de 3506 homes i 289 dones en unes condicions d'habitabilitat deplorables”.

El 12 de març de 1941 el cap de la Guàrdia civil de Benassal informa que el detingut no és conegut a la seva localitat i no pot informar de la seva conducta político-social.

⁴³ El Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló inicia les seves activitats l'any 2004 i té com a objectiu la recuperació de la memòria històrica de la II República, la Guerra civil i la dictadura franquista en tots els àmbits (històric, polític, sociocultural) de les comarques de Castelló.

El cap de Falange també adoleix de notícies i el 7 de març de 1941 l'alcalde informa que a Cantavieja no el coneixen.

5.6. Procès judicial

El 2 d'abril de 1941, el Jutge Meseguer Ferrás redacta l'**Auto de processament**:⁴⁴

Que José Vicente Alcocer Merenciano, veí de Villafranca del Cid, té antecedents esquerrans destacats, que va ser fundador i president de les JSU, secretari de l'Ajuntament i president d'un consell municipal, que va organitzar i dirigir guàrdies, principal responsable de les exigències de diners a persones de dretes que es trobaven detingudes, fent-los creure que els posaria en llibertat. Que capitanejava un grup de milicians per pobles del Baix Aragó, constituïa comitès i ordenava profanacions d'esglésies, practicava registres, saquejos i robatoris, destruïa documentació parroquial, destituïa i nomenava a càrrecs municipals i exigia grans quantitats de diners a persones d'ordre, amb amenaces i detencions. A Puertominglavo va detindre a Cándido Crespo i se'l va endur a Mosqueruela i li va robar una partida de pernils, va destituir al secretari municipal. A Mosqueruela també va cometre detencions i va demanar diners a persones d'ordre, va detindre a Francisco Aznar Rambla. És acusat com a presunt culpable de la mort d'aquell. També va detindre a uns religiosos a qui va sentenciar a mort. Va detindre a el "Bolo" i li va obligar a signar un pagament per aconseguir la seva llibertat i una volta aconseguits els diners el van matar, intervenint personalment en l'assassinat. A Iglesuela va verificar nombrosos registres, va amenaçar de mort a Joaquin Dauden perquè volia saber on tenia el dipòsit d'armes. A Castelvispal va asaltar la casa del capellà Joaquín Pérez i de José Nevot, saquejant i robant. És un subjecte de pésima conducta i antecedents, tota la seva actuació la feia per compte propi i robant per al seu benefici i els elements que l'acompanyaven, en donar-se compte del que feia, el van voler matar. Per tant considera que els fets relatats són constitutius del **delicte d'Adhesió a la Rebel·lió**, previst i penat a l'article 238 del Código de Justicia Militar

⁴⁴ Resolució judicial que es dicta quan hi ha indicis de criminalitat.

i atesa la naturalesa del delictes procedeix decretat la presó preventiva segons l'ordenat a l'article 2, apartat a) i b) de la Orden de Enero de 1940. A més, es demana que es notifiqui al processat.

El 7 de maig de 1941, l'Auditor de Guerra de la Tercera Regió Militar, D. Antonio Izquierdo Curt i en el seu nom l'Alfères Jutge Militar de Vinaròs, D. Vicente Meseguer Ferrás i, segons diu, en nom del Jefe del Estado Español, i dirigit al Jutge Militar d'Exhorts de Borriana, redacta un exhort perquè es comuniqui l'auto de processament al detingut a la presó de Borriana i s'ordena que presti nova declaració.

El 24 de maig de 1941 se li notifica l'acte de processament al meu besavi, li llegeixen i signa com enterat. El mateix dia se li pren declaració indagatòria⁴⁵. Ell es reafirma i ratifica en la seva declaració d'abril de 1939. Només fa una puntualització, diu que el tresor del poble d'Iglesuela va ser lliurat al Comité de tal poble mitjançant una acta inventari, lliurant també una còpia de la mateixa al Comandant de la Guàrdia civil de Villafranca.

El 27 de maig de 1941 es redacta una Auto resum redactat un altre cop per l'Alfères Jutge Militar de Vinaròs, D. Vicente Meseguer Ferrás i amb els mateixos extrems que el redactat el 2 d'abril, aquest cop dirigit a l'Auditor de Guerra de la 3ª Regió Militar, a València.

El 17 de juny de 1941 l'Auditoria de Guerra de la 3ª Regió Militar demana que s'acordi la conversió del procediment en Sumaríssim Ordinari, que el processat quedi en presó preventiva, que s'acordi la vista i el fallo d'aquesta causa en el Consell de Guerra Especial de Castelló, que es traslladi l'Auto al Fiscal Jurídic Militar i es nomeni defensor. Que el nou procediment es tramitarà segon els articles. 649 i segons el Código de Justicia Militar. En data 19 de juny de 1941, el Capità General de la 3ª Regió Militar, Enrique Cánovas, acorda la conversió del procediment com a Sumaríssim Ordinari i la resta de peticions.

⁴⁵ Es diu a indagatoria a una persona sobre la que hi ha sospita de que hagi estat implicada en un cas judicial sota investigació. A la declaració indagatòria s'informa a la persona de què se l'acusa, se li fan preguntes relacionades amb el cas, i se li dóna l'oportunitat de defensar-se o brindar proves.

El 12 de juliol de 1941 la Fiscalia de Guerra redacta les conclusions provisionals amb les següents arguments:

Informes i prova testifical coincideixen en que va ser el cap d'una banda de malfactors, que va cometre excessos a Villafranca i Mosqueruela. Que va exigir diners per posar gent en llibertat i va ordenar l'afusellament d'un veí de Mosqueruela, que va reunir tal quantitat de diners que, fins i tot, els rojos van intentar assassinar-lo. Que tenia al seu poder una valors de propietat de Francisco Aznar, que també va ser assassinat. Que aquest fets són constitutius d'un delictes d'Adhesió a la Rebel·lió, comprès a l'article 238, número 2 del Código de Justicia Militar. D'acord amb tot l'anterior, el fiscal diu:

- Que el processat és responsable del mencionat delictes.
- Que concurreix l'aggravant⁴⁶ de l'article 173 del Código de Justicia Militar⁴⁷.
- Que proposa com a prova si la persona assassinada a "La Cruz de la Montaña" era el "Bolo". Que es reproduïxin els folis 83 a 85 perquè són il·legibles (són les declaracions dels testimonis de Mosqueruela) i que es rebi declaració al Notari Calixto Doval, citat pel processat al foli 15 en data.
- Que renuncia a altres diligències, a intervenir a la lectura del plec de càrrecs al Consell de Guerra i altres que es practiquin en aquest.
- Que proposa una pena de reclusió major a mort.
- Que s'ha d'abonar al processat la totalitat del temps de presó provisional soferta per esta causa.
- Que es procedeixi a exigir la responsabilitat civil⁴⁸, però no es determina la quantitat en aquest moment.

El 2 de setembre de 1941 el Jutge Abego García, a Castelló de la Plana, en una providència⁴⁹, admeteix a tràmit la prova proposta pel Ministeri Fiscal, que es citi al

⁴⁶ Son circumstàncies accidentals del delictes, que poden concórrer o no en el fet delictiu, però si es pot, no es poden definir de forma inseparable als elements essencials del delictes incrementant la responsabilitat penal.

⁴⁷ Referència de l'article: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1890/279/A00074-00076.pdf>

⁴⁸ És l'obligació que recau sobre una persona de reparar el mal que ha causat a un altre, sigui en naturalesa o bé per un equivalent monetari, habitualment mitjançant el pagament d'una indemnització de perjudicis.

⁴⁹ És una resolució judicial dictada per un jutge o un tribunal que té per finalitat l'ordenació d'un procés o la tramitació d'un afer.

Notari Calixto Doval, ordena que el processat nomeni el seu defensor, es torna a requerir al jutge municipal de Mosqueruela Orancio Edo per a que prengui declaració a Magdalena Mallén, Pilar Aznar, Ramona Gil, Bernarda Gil, Orancio Edo i Manuel Monforte, en referència a l'assassinat de " El Bolo" i de Francisco Aznar i sobre la destrucció de l'església i l'ermita per part del processat.

El 4 de setembre de 1941 el Jutjat municipal de Villafranca comunica al Jutge Militar número 1 que Calixto Doval no resideix a la població i que els consta que resideix a Alcaraz (Albacete).

El 7 de setembre de 1941 el Comandant de la Guàrdia civil de Villafranca informa al Jutge Militar nº 1 de Castelló que després de diverses indagacions la persona assassinada a "La Cruz de la Montaña" es "El Bolo" i que va ser assassinat per ordre del processat, que era el capatàs dels assassins.

El 22 de setembre el Jutge Militar nº 1 de Castelló envia requeriment al Jutge municipal de Alcaraz (Albacete) perquè cridi a declarar a Calixto Doval i li pregunti si coneix al processat, sobre la seva conducta social i política, sobre la seva actuació durant el període roig i sobre si li consten fets delictius.

El 23 de setembre de 1941, el Jutge municipal de Alcaraz (Albacete) contesta que Calixto Doval ja no resideix al poble i que la seva nova residència és a Madrid, a l'Avinguda José Antonio, 13.

El 8 d'octubre de 1941 el Jutge municipal de Mosqueruela comunica al Jutge Militar nº 1 de Castelló que ignoren el domicili de Pilar Aznar que està citada a declarar i practica declaració als altres testimonis que en declaracions idèntiques acusen al processat de ser dirigent de les forces roges, de saquejar l'església i d'haver intervingut en la detenció i posteriorment assassinat de Francisco Aznar i de "El Bolo".

El 29 de setembre de 1941 el Jutge Militar nº 1 de Castelló envia exhort⁵⁰ a Madrid perquè es prengui declaració a Calixto Doval domiciliat a Madrid, a l'Avinguda José Antonio, número 63 (hi ha un telegrama on es comunica al Jutge que el número del carrer del domicili del notari és 63 i no 13).

El 14 de novembre de 1941 es té com a rebut l'anterior exhort per part del Jutge del Permanent d'Exhorts, José Vallés Ortega, Coronel de Cavalleria, i accepta la sol·licitud de citació de Calixto Doval.

El 21 de novembre de 1941 es pren declaració a Calixto Doval.

El 6 de desembre de 1941 es rep pel Jutge Militar nº 1 de Castelló anterior exhort degudament diligenciat.

El 23 de desembre de 1941 l'Alcalde de Mosqueruela comunica al Jutge Militar nº 1 de Castelló que Pilar Aznar resideix al carrer Fola, número 29 de Castelló i el 27 de desembre ho rep el Jutjat.

El 31 de desembre de 1941 es pren declaració a Pilar Aznar.

El 2 de gener de 1942 el jutge Caldach Guiral redacta una providència en la que dóna per concloses les proves proposades pel Fiscal Jurídic Militar i atès que el processat es troba en presó provisional a Borriana, s'ordeni es seu trasllat a la presó de Castelló.

El 12 de gener de 1942 el Director de la Presó provincial de Castelló comunica al Jutge Militar nº1 de Castelló que ha ingressat a la institució el pres ratificat José Vicente Alcocer Merenciano. El director de la presó de Borriana certifica que el reclús ha sigut reconegut per personal sanitari del centre i es troba en bones condicions de sanitat, d'higiene, vacunat contra la verola i el tifus, i les seves robes

⁵⁰ És una petició que fa un jutge a altre del mateix grau per notificar quelcom a qui està fora de la jurisdicció del primer i dintre de la del segon.

es troben convenientment desinfectades (aquests certificat consta en l'expedient carcelari) .

El 29 de gener de 1942 se li presenta al processat una llista d'oficials aptes per desenvolupar el càrrec de Defensor per tal de que en triï un per defensar la seva causa i se l'adverteix que si no ho fa se'n triarà un d'ofici.

L'11 de febrer de 1942 el jutge comunica que ha rebut l'acceptació del càrrec de Defensor per part de Manuel Iturralde del Pozo i s'adjunta el document d'acceptació del càrrec signat pel Capità Iturralde.

El 26 de març de 1942 se le llegeixen els càrrecs al processat, sense la presència del Ministeri Fiscal, que va renunciar a ser-hi present. Se li pregunta si ha de fer algun tipus d'al·legació i respon que no; si ha de corregir o afegir alguna cosa a les seves declaracions i diu que no; si se conforma amb els càrrecs de l'escrit fiscal i respon que no; si l'interessa la ratificació d'algun testimoni o la pràctica d'alguna diligència i diu que no.

L'1 de març de 1942 el jutge Calduch Giral emet una providència en la qual es posen a disposició del Defensor els autos, però només durant tres hores , segons l'article 658 del Código de Justicia Militar: "Los autos se ponen de manifiesto al defensor, que antes no ha intervenido, por un término que nunca excederá de tres horas. Fijaos bien. Resulta increíble pero es cierto. Tres horas para buscar pruebas, proponerlas, estudiar la causa, calificar y prepara el informe. Cuando se está ventilando la pena de muerte o treinta años de reclusión." ⁵¹

El 13 de maig de 1942 el Jutge Calduch Guiral cursa comunicació al Coronel Gobernador Militar perquè ordeni la constitució del Consell de Guerra i assenyali lloc, dia i hora de celebració; que es notifiqui al processat, al Defensor, als components del Consell, al Fiscal i als testimonis i pèrits; que es notifiqui al processat i a l'advocat els noms dels components del Consell de Guerra i que se'ls

⁵¹ Referència de la pàgina: <http://www.upfiscals.com/2011/01/derecho-represor-franquista/>

comunica que si volen formular recusació⁵² tenen un plaç de fins a sis hores abans de la constitució del Consell.

El 19 de maig de 1942, el Gobernador Militar Fernando Torres ordena que al dia següent a les 16:00 hores es celebrarà la vista i fallo per al CONSELL DE GUERRA ESPECIAL per a les causes seguides contra varis processats (consell de guerra col·lectiu) i es comunica que actuaran com a defensors oficials del Regiment d'Infanteria nº10: Manuel Iturralde del Pozo i Amador Puente Vega. Diu que l'ordre públic serà mantingut per les forces de la Policia Armada.

5.7. Consell de guerra

El 20 de maig de 1942 es celebra a les 16:00 hores a Castelló el Consejo de Guerra, el componen:

- President: Comandante Cachavera Santodomingo.⁵³
- Vocals:
 - Capitán Tomás Gómez
 - Teniente Abego Garcia
 - Alférez Igual Ventura
- Ponent: Teniente González Cienfuegos
- Fiscal: Teniente Cerdá Velázquez
- Defensor: Capitán Iturralde del Pozo

⁵² És l'acte a través del qual es demana a un un jutge, un membre d'un tribunal o un fiscal que no intervenguin en un determinat procés judicial per considerar que la seva imparcialitat no està garantitzada.

⁵³ Entre 1942 y 1944 va ser tristament conegut com a president dels consells de guerra del Juzgado Militar nº 6 de Castelló i responsable de las condemnes a mort, segons explica en Juan Luis Porcar al llibre "Un país en gris i negre".

Es llegeixen els folis del sumari, s'interroga al processat i el Fiscal califica els fets com: "Adhesión a la Rebelión del artículo 238 siendo de apreciación el agravante del artículo 173 del Código de Justicia Militar" i sol·licita la **PENA DE MORT**.

La Defensa alega: "Que a mi defendido no le constan los hechos muy probados ya que algunos de ellos no los cometió y si hizo algunos hechos delictivos fue debido a que fue ordenado por los elementos que entonces mandaban. Que mi defendido no detuvo a ninguna persona, y así no le considera constitutivo de esa calificación" i demana la pena de 6 mesos i un dia de presó menor.

Li pregunten al processat si té alguna cosa que exposar i diu que no, així doncs, El Consell es reuneix en sessió secreta a deliberar i fallar.

5.8. Sentència

El mateix 20 de maig de 1942 es fa pública la **Sentència**. Resulten provats els següents fets: que es va unir a les files roges, que va ser president del Consell municipal; que va formar les Juventuts Socialistes Unificades; que va intervindre en la destrucció de l'església de Villafranca obligant a altres persones a col·laborar amb ell; que va practicar requisos de comestibles; que va exigir quantitats de diners a moltes persones de dretes, que va amenaçar de mort; que va ser qui va ordenar l'assassinat de "El Bolo"; que va detindre a Francisco Aznar, posteriorment assassinat a Castelló, però no consta que intervingués el processat; que va sembrar el terror per pobles de Teruel i Castelló; que va afavorir a algunes persones de dretes, entre elles el metge Palomo; que els elements de la FAI van atentar contra el processat per oposar-se als robatoris que cometia.

D'aquesta manera es va considerar que els fets declarats provats són constitutius d'un delictes d'Adhesió a la Rebel·lió, penat per l'article 238 del Código de Justicia Militar, i amb les circumstàncies de transcendència i perversitat de l'article 173 i sent d'aplicació la regla 4^a i 5ª del Grup 1er. de la Orden de 25 de 1940. Aquesta

procedeix declarar la responsabilitat civil del processat, quedant obligat a indemnitzar als que resultin perjudicats, reservant expressament les accions pertinents del Decret de 10 de gener de 1937. Així doncs, sentencien el següent: **“Vistos los artículos y preceptos legales, los artículos 23, 30 y 44 del Código penal y el Bando declaratorio del Estado de Guerra, fallamos que debemos condenar y condenamos al procesado José Alcocer Merenciano a la PENA DE MUERTE, y para caso de indulto a los accesorios legales de interdicción civil durante el tiempo de la condena, e inhabilitación absoluta, siéndole de abono la prisión preventiva y al pago de la responsabilidad civil sin determinación de cuantía”**.

El 22 de maig de 1942, es notifica la sentència al Defensor per lectura íntegra i en un altre acte del mateix dia, es notifica al Ministeri Fiscal.

El 29 de maig de 1942 s'envien al Capitán General de la Tercera Región Militar les actuacions que consten de 122 folis.

El 3 de juny de 1942 el Capitán General de la Tercera Región Militar decreta que la causa nº 3835-C passi al seu Auditor de Guerra per a què amb devolució de la mateixa li faci l'informe a efectes de resoldre sobre lo disposat a l'article 662 del Código de Justicia Militar.

El 9 de juny l'Auditoria de Guerra de la Tercera Región Militar considera que, després d'examinada la sentència condenatòria, el procediment ha sigut tramitat conforma a dret i no s'adverteixen defectes ni omissions, que la prova s'ha practicat amb un criteri racional i que, per a la qualificació legal dels fets i per a la fixació de la pena, el Consell de Guerra s'ha mantingut dins dels límits que autoritza l'article 172 del Código de Justicia Militar. L'auditor entèn que el Capitán General ha d'aprovar l'expressada sentència, no sent necessari comunicar-la al Gobierno, als efectes de l'article 633 del Código de Justicia Militar ja que no és procedent elevar proposta commutació per estar comprès el cas dins del Grup 1º, nº 5 i 6 de la Orden de 25 de Enero de 1940, sent per tant executori el fallo amb l'aprovació del Capitán General. Si així ho aprova la causa haurà de passar al Juzgado de Ejecuciones.

El 10 de juny de 1942 el Capitán General de la Tercera Región Militar, el General de División Eliseo Alvarez-Arenas y Romero⁵⁴, declara la sentència executòria i passa els autos al Juzgado de Ejecuciones.

5.9. Execució de la sentència

El 12 de juny de 1942 es comunica al Defensor que està obligat a assistir a l'execució de la pena de mort imposta al seu defensat i que tindrà lloc el 13 de juny a les 6 del matí i que ha d'estar a la presó de Castelló amb la deguda antelació.

El mateix dia el Jutge Villalonga Bueso ordena que es comuniqui al reu la sentència i el decret d'aprovació de la mateixa al moment de posar-lo en "capilla"⁵⁵ i passades dos hores es procedeix a l'execució de la pena de mort imposada.

El Gobierno Militar de Castellón va enviar un telegrama postal al Director de la presó de Castelló. En aquest document s'ordena a l'anterior que, en compliment de la sentència de pena de mort recaiguda contra els 5 processats relacionats al dors, actualment privats de llibertat en aquella presó, se'ls posi a la disposició del piquet encarregat de l'execució. Comunicant-li així que s'haurà de dur a terme a les 6 del matí del dia 13. Les quatre persones que haurien d'acompanyar al meu besavi davant el piquet eren Pedro López García (36 anys), Vicente Prades Giner (36 anys), Francisco Sales Miralles (26 anys) i José Sansano Redón (22 anys). A les 5.45 del matí, el cap del piquet signa conforme es fa càrrec dels 5 reus. També s'informa al Jefe de Servicios de la presó que permeti la sortida del centre dels condemnats per execució de sentència i aquest ho comunica al guàrdia de la entrada principal que ho compleix a les 6 del matí segons l'expedient carcelari enviat en data de 28 de març de 2019 per la Secretaria General d'Instituciones Penitenciaries del Ministerio del Interior). He observat que alguns dels noms que apareixen en aquests documents estan ratllats pels actuals responsables de l'arxiu, per tal de no poder-los identificar.

⁵⁴ Capitán General de la 3ª Región Militar el 13 d'abril de 1942: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1942/116/A02930-02930.pdf>

⁵⁵ Expressió que s'empra per als condemnats a mort, indicant el temps d'espera des de que si li comunica la sentència fins que es practica l'execució

El **13 de juny de 1942** se notifica la sentència al reu i entra en capilla, assistit pel seu Defensor i se l'informa que pot demanar els auxilis que necessiti.

Per diligència del mateix dia es fa constar que **a les 6:00** d'aquell mateix dia és executat per **afusellament** al Riu Sec, al costat del cementiri Sant Josep de Castelló. El seu cos és reconegut pel metge Teófilo Alonso Ortega, que certifica la seva defunció: “he reconocido el cadáver de José Vicente Alcocer Merenciano, el cual presenta signos y señales de haber fallecido a consecuencia de hemorragia interna producida por pequeño proyectil”.

Dorita Gil explica d'aquesta manera el fatídic desenllaç: *“Aunque yo en 1941 era una pequeña niña, que vivía con su familia humildemente en Villafranca del Cid (Castellón), mi pueblo natal, recuerdo con mucha claridad un día muy amargo en nuestras vidas. Después de ocho décadas aún sigo viendo en mi mente con absoluta nitidez cómo lloraban todos en casa, y que mi abuela materna, Dolores, me cogió de la mano y, sin cesar de llorar, me llevaba por las calles del pueblo. Al pasar por “casa Vidal” salía su propietaria y le preguntó a mi abuela, al verla tan desesperada:*

—¿Qué le pasa, señora, Dolores?

Y ella le contestó:

—¡Ay...! Que acaban de avisarnos, desde Castellón, que han fusilado a mi yerno Pepe y nos piden que mandemos un cajón para ponerlo y no tenemos ni un céntimo, así que voy a ver si alguien me puede ayudar...”

Finalment, a l'última pàgina del sumari s'explica que el 15 de juny de 1942 el Jutge municipal i encarregat del Registre civil de Castelló certifica que s'ha inscrit la defunció de l'executat a la Secció 3^a de Defuncions, al foli 202 del Tom 157, a petició del Jutge Militar n° 6 de Castelló.

5.10. Testimonis

Al llarg de tot el sumari apareixen un seguit de testimonis, els quals passaré a analitzar i anomenar a continuació. Cal dir que hi ha uns 40 testimonis aproximadament, per la qual cosa únicament inclouré els que considero de més rellevància, ja que la majoria són repetitius. Respecte això, he observat que molts dels testimonis utilitzen les mateixes paraules i expressions a la seva testificació, com si estigués testificant tota l'estona la mateixa persona. A més gairebé tots diuen “he oído decir” o inclús “que fue de rumor público”, és a dir, quasi cap d'ells ha vist amb els seus propis ulls que José Vicente estès implicat en algun dels successos i barbaritats de què se l'acusen.

➤ Testimonis en contra

Testimoni 1, Manuel Leche Monfort, Villafranca del Cid (març del 1940).

“El declarante desconoce en absoluto que el procesado José Alcocer Merenciano (a) Secretariat favoreciera a personas de Derechas. Por el contrario, ha oído decir que formaba parte de una pandilla en la que figuraban el Cap Gros, Cruset y otros y que se tenía en la localidad por criminales y que se hacían frecuentes correrías por pueblos de la Comarca.”

Testimoni 2, Fernando Colom Zaera, Villafranca del Cid (14 de març de 1940).

“El declarante conoce al procesado José Alcocer Merenciano (a) Secretariat sin que pueda manifestar nada de su ideología política con anterioridad al Movimiento puesto que llegó a esta localidad de Villafranca un mes antes del Alzamiento y durante él no se manifestó nada teniendo un carácter reservado. Que no conoce en absoluto que durante el período rojo el procesado favoreciera a ninguna persona de

Derechas. Que fue de rumor público y en muchas ocasiones ha oído decir que formaba parte de un grupo en el que figuraban conocidos asesinos o mejor dicho que se decía que eran asesinos, grupo que hizo frecuentes correrías por pueblos de la Comarca y que cometieron toda clase de desmanes. Que también es de rumor público que el citado grupo cometió un asesinato. Que no sabe ni tampoco tiene referencia alguna de que el procesado fuera el cabecilla de dicho grupo”.

Testimoni 3, Santiago Colom Tena, Villafranca del Cid (14 de març de 1940).

“Manifiesta que conoce a José Alcocer Merenciano (a) Secretariat si bien no ha sostenido nunca con él ninguna conversación de ninguna clase. Que ha oído decir que el procesado juntamente con una cuadrilla de bandoleros efectuaban frecuentes viajes a los pueblos de la Comarca en donde cometieron toda clase de desmanes, robos, saqueos y en uno de los cuales se asesinó a una persona apodada el Bolo”.

Testimoni 4, Everalda Fabregat Monfort, Villafranca del Cid (14 de març de 1940).

“Que la declarante presta sus servicios como doméstica y los prestaba en el domicilio de Aurelio Tena. Que durante el periodo rojo unos milicianos intentaban hacerlo subir a un coche con el fin de fusilarlo lo que ha oído decir la declarante que el procesado José Vicente Merenciano lo evitó. Que más tarde fue detenido de nuevo el Aurelio Tena y entonces el procesado le exigió dinero para sacarlo en libertad como así lo hizo, pero que posteriormente fue asesinado. Que de estos extremos puede dar mayores detalles la esposa de Aurelio, Everilda Tena”

Testimoni 5, Pilar Aznar Comín, Castelló (31 de desembre de 1941). Abans de morir, el meu besavi li dirigeix una carta.

“Antes del Glorioso Movimiento Nacional no conocia al procesado, pero a estallar el mismo le conoció. Dice que capitaneaba un grupo de milicianos que se presentaron a la casa de la declarante para detener a su padre Francisco Aznar Rambla, no

llevándosele por estar enfermo en la cama. En repetidas ocasiones el procesado le exigió a su padre dinero en concepto de fianza, no dándole cantidad alguna. El procesado ocupaba el cargo de Presidente del Comité Revolucionario. Al cabo de un tiempo se presentó en su casa Recadero Gil, manifestando que estaba harto de que su padre se hiciese el enfermo, entonces el médico del pueblo certificó que se lo podían llevar. Cree que después le entregaron a su padre a José Vicente y sus aliados, asesinándole el 22 de septiembre de 1936, ignorando si el procesado intervino. Que según noticias adquiridas sin que pueda precisar personas, el procesado asesinó a “El Bolo” junto a un grupo de milicianos. Lo conceptúa como individuo de perversos instintos y capaz de realizar los mas horrorosos crímenes, siendo peligrosísimo para la Causa Nacional”.

➤ Testimonis a favor

Únicament he pogut localitzar en tot el sumari, un testimoni que pugui aportar proves al seu favor, el qual va ser petició expressa d'ell en una declaració del 3 d'agost del 1939, en la qual també demana que es cridi a declarar a Cesáreo Prades i no consta en tot el sumari cap ordre de citació al respecte.

Testimoni 1, Don Calixto Doval, notari (21 de novembre de 1941).

“Que si le conoce porque este señor desempeñaba la secretaría del Juzgado municipal de Villafranca del Cid durante los meses anteriores del Movimiento. Sabe que estuvo afiliado a un Partido de derechas actuando en un pueblo próximo a Valencia. Declara que tuvo una actuación muy favorable con él, que logró salvarle de las garras marxistas y cree que también con alguna otra persona, sin saber si concretamente actuó así con todas. Ignora el resto de su actuación ya que perdió todo contacto con dicho señor en diciembre del 36 en que tuvo una conversación manifestándole que estaba metido entre los rojos con el fin de evitar los desmanes de los mismos. Ignora si intervino en algún hecho delictivo”.

5.11. Anàlisi de les cartes, notes i escrits

Les cartes escrites de puny i lletra del meu besavi, amb ploma i amb una lletra neta i clara estan redactades en les últimes setmanes de la seva vida. Les tenia la meva besàvia a la calaixera, estan molt ben conservades, guardades com un tresor i esgrogueïdes pel temps, i ens parlen de la seva incansable carrera contracorrent per defensar la seva innocència i per trobar persones que avalon la seva causa:

➤ Carta 1

Carta de 28 de març de 1942 dirigida a **Don Manuel Iturralde del Pozo**, capità del Regiment d'Infanteria número 10, militar que va ser escollit per ell entre varis militars perquè actués com el seu advocat defensor. Parla del "careo" que es va fer amb els altres encausats i creu que amb ell va quedar clar per al jutge que no va participar directament. Segons explica, els altres processats ja han sigut executats.

Li diu que les acusacions provenen de persones que no són de Villafranca i que a aquest poble va intervenir a favor de més de cinquanta persones i que algunes van ser assassinades pel règim del terror (en referència a elements de la FAI i CNT). Li explica un fet ocorregut a Benaguasil, el dia que van entrar els nacionals a València. Van entrar a casa seva cinc individus armats, ell es trobava malalt al llit i l'estava visitant el metge, per aquest motiu no li van fer cap mal. El cap d'aquests elements era un dels germans Fidel. En una de les seves actuacions va intentar salvar als germans Fidel, a un d'ells no va poder salvar-lo perquè el germà petit l'havia delatat com a activista feixista i per això es va presentar a Benaguasil per evitar que el delatés. Diu que li adjunta una declaració jurada del notari de Villafranca.

Afirma que a l'agost de 1936 es va fer càrrec d'una guàrdia permanent a les entrades de Villafranca, junt a uns quants milicians pagats pel Comité, per evitar la comissió de crims que feien grups criminals. Com que es va produir la invasió del

territori per la FAI, ell des de Villafranca es va traslladar a Iglesuela i altres pobles veïns amb les mateixes intencions de salvaguardar l'ordre. Que se li van atribuir robatoris. La "checa"⁵⁶ de Sagunt el va acusar de feixista. Que a un diari de la FAI d'Aragó se'l va acusar de ser quintacolumnista⁵⁷. Que uns cotxes de la Desesperada de Castelló el van anar a buscar per la seva intervenció al Cuartel, en què va poder salvar al Notari i al sr. Leche, i que el van detenir (aquesta detenció li consta al Sr. Aliaga). Que ell va demanar auxili a la Direcció General de Seguretat perquè els elements de la CNT i FAI anaven a assassinar a una vintena de dones de Villafranca. Que va haver de comparèixer davant d'un tribunal format pels comitès de Mosqueruela, Villafranca, Iglesuela i Cantavieja i el van exculpar de les acusacions de robatori. Que a la intervenció d'Iglesuela va defensar al metge del poble i que aquest posteriorment el va visitar varies vegades a la Fonda de Villafranca. Que mai va demanar res per afavorir a les persones que va defensar. Que el compte que tenia al Banco de Zaragoza es va esgotar i va deixar a deure la pensió i va haver de demanar préstecs, perquè el 5 d'agost a València el van deixar sense res. Si la txeca de Sagunt hagués trobat algun indici d'irregularitats l'hagueren afusellat.

Així doncs, expressa que va lluitar amb tota la seva ànima contra els elements incontrolats i que van atentar diverses vegades contra la seva vida. Torna a esmentar que al "careo" el jutge pretén dirigir les respostes dels que declaren cap al tema del robatori i quan el meu besavi els crida "canalles", el jutge li diu enèrgica i despectivament que no insulti als "rojos". Creu que un delinqüent quan es veu a les últimes (referint-se als que intervenen "al careo") tracta d'allunyar la seva responsabilitat, quan creu que declarant el que li diuen pot aconseguir algun favor o tenir alguna esperança. Aquests intenten també fer creure al jutge que ell va donar mort a un home.

⁵⁶ Era una instal·lació que durant la Guerra Civil Espanyola va ser utilitzada a la zona republicana al marge de les lleis per aturar, interrogar, torturar, jutjar de forma sumaríssima i assassinar a sospitosos de simpatitzar amb el bàndol franquista.

⁵⁷ L'expressió es fa servir des del Cop d'Estat per referir-se en una situació de confrontació bèl·lica, a un sector de la població que manté certes lleialtats cap al bàndol enemic, per motius religiosos, econòmics, ideològics i/o ètnics.

Li diu al Sr. Iturralde, el seu advocat, que el seu sumari està clar però que sembla que estigui envoltat per l'ombra del mal, ja que hi ha algú molt interessat en perseguir-lo. Diu que encara que ha sigut i és fortament calumniat té la seguretat que el Tribunal se'n donarà compte de la realitat de la seva actuació i que la sentència no serà d'acord al delictes d'adhesió a la rebel·lió, sinó que serà un error absolutori. I li expressa que confia que, com a advocat, dugui la veu de la "clara y recta justicia del espíritu de mi abnegación".

> Carta 2

Carta de maig de 1942, dirigida a la señorita Pilar Aznar, filla de Francisco Aznar Rambla de Mosqueruela (assassinat al setembre de 1936).

Li parla del viscut al seu Consell de guerra, en el que ella estava present. Se li demanen responsabilitats per la mort del seu pare. Ell li explica el que va passar aquell 10 d'agost de 1936. Li va arribar una ordre escrita per detenir al seu pare. Ell va fer el que ja havia fet anteriorment amb més de seixanta persones de Villafranca i Iglesuela. Intenta explicar-li que va intervenir per evitar la mort del seu pare. Però va arribar un punt en què ja no va poder custodiar la vida del seu pare ni de ningú més, perquè es va instaurar a la zona el règim del terror. Ell mateix va ser detingut per cotxes de forasters que pujaven de Sagunt i va ser víctima de vexacions⁵⁸ i martiris. Que tant ella com el seu pare van actuar en el seu favor quan els elements forasters buscaven com perjudicar-lo.

La "checa" de Sagunt va consultar als Comitès de Cantavieja, Villafranca, Mosqueruela i Iglesuela si tenien alguna cosa que assenyalar en contra d'ell i finalment el deixen en llibertat i el declaren innocent dels robatoris que se l'imputaven. Li explica també que al dia següent es va convocar a Villafranca una assemblea d'esquerrans a la Cooperativa i es van produir aquestes discussions dels dos bàndols oposats, per una banda els socialistes i per l'altre els de la FAI. Els de

⁵⁸ Acció de maltractar una persona per a humiliar-la i ofendre-la.

la FAI es van fer amos de tots els ressorts de poder. Devia ser el 19 d'agost de 1936. A partir d'aquest moment, ell sofreix persecucions per part dels elements de la FAI i va d'atemptat en atemptat i a punt van estar d'afusellar-lo. Al mateix temps el pare de la senyora Aznar va ser detingut, un dels que el portava retingut era Àngel Fabregat ("Torta"), membre del Comitè i després del Consell Municipal. Li reitera que ell no és responsable de la mort del seu pare.

➤ Carta 3

Carta de l'1 de juny de 1942, dirigida al señor Julio Leche.

El tracta com amic i li explica que va anar al Consell de guerra el 20 de maig passat i que des d'aquell dia està incomunicat i amb pena de mort. Li confessa que si abans no ha escrit a ningú és perquè estava persuadit de no arribar on es troba. Li manifesta que va salvar la vida al señor Leche i al señor Notari. També li diu que ha escrit al Jefe de Falange per explicar-li que va intervenir a favor de dotze persones i dels senyors Monfort davant d'uns subjectes que reclamaven venjança. Li destaca que va intercedir per ell davant del Comitè i el va auxiliar quan el van retenir al Cuartel i venia a buscar-lo la Policia de Castelló. Que també va defensar al senyor Notari d'imputacions que se li feien i va aconseguir que sortís indemne.

➤ Carta 4

Escrit **dirigit a Don José** (no tinc referència de qui es tracta) **escrit amb llapis de color lila, de forma ràpida, nerviosa, quasi desesperada i explicant detalls sobre el Consell de guerra i sobre una mà negra, entenc que és un últim recurs per la seva defensa.**

"No recuerdo si le dije a usted mi impresión respecto al sumario, según los folios que se leyeron en el Consejo. Ya hace tiempo que me di cuenta de la mano hábil

interesada en desvirtuar mis intervenciones y cuanto me favoreciera, cual así ha ocurrido. A dicha hábil mano, le constaba que, los elementos de la FAI, contra quienes luché con todas mis fuerzas, al acudir al auxilio de las personas que tales gentes tenían apresadas y cuando arranqué de sus manos a muchos de los que iban a ser víctimas de sus desmanes, estaban dolidos porque no lograron mi desaparición en los cuatro atentados que practicaron contra mí. Por eso la tal hábil mano ha buscado como por todos los procedimientos hasta conseguir el resultado buscado. Esto es: complicarme con ellos en uno de los tantos asesinatos que dichos sujetos realizaron. Vea esta maniobra en el escrito que acompaño.

Especialmente en el tercer careo, cuando se le pregunta al ejecutor, por qué atentaron contra mi tantas veces, si porque era de derechas o porque me dedicaba al robo. Pero el hecho singular no es este; todavía hay más. En el acto del consejo no aparecen estos tres careos que adjunto y, sin embargo, se leen dos o tres declaraciones de personas que no conozco, en cuyas declaraciones se dice que fui yo quien detuvo a las dos víctimas y ordenó su asesinato; que después me personé en el pueblo de las respectivas víctimas a cobrar no sé qué cantidad. Entonces me dice el Presidente que al no conseguir el cobro de tal cantidad rebajé hasta 50 ó 60 pesetas. Ya ve que contraste, de infinidad de señores adinerados que a los que salvé sus vidas sin buscar en ello ni siquiera sostener mayor amistad que la que anteriormente tenía, y ¿voy a buscar 60 pesetas, nada menos que a Mora de Rubielos? En fin, Don José, cosas repugnantes. Después también oigo otras declaraciones: unos dicen que soy de la FAI, otros socialista, otros un bandolere te, y por fin, en el dictamen fiscal, oigo que que era de derechas, y que practiqué mis intervenciones buscando fines lucrativos. Llegamos a la declaración del Señor Notario cuya copia acompaño para que compare usted con lo siguiente: El Presidente del Consejo de guerra la anula con varios argumentos, haciéndome ver que carece de importancia.”

➤ **Relat**

Relat del fets ocorreguts a Mosqueruela respecte als quals jura per Déu i pel seu honor que són certs els següents extrems.

El 10 d'agost de 1936 el Comitè de Villafranca, a les ordres d'Antonio Gil Fernández (president del Comitè per aquelles dates) va viatjar fins a Mosqueruela i ell els va acompanyar a requeriment d'Antonio. En arribar a aquell poble van poder confirmar que hi havia terror i desorientació i els dretans estaven horroritzats pels plans de revenja dels "terroristes". Tal com ja havien fet a Cantavieja, Iglesuela i Villafranca, el Comitè i ell mateix van aconseguir que dretans i esquerrans arribessin a un acord. Però al constituir-se la FAI vuit dies després, els elements de la FAI de Mosqueruela van llençar la consigna de que l'afusellessin. L'alcalde de Cantavieja va lliurar una carta procedent de la Delegació d'Hisenda de Castelló a la Guàrdia civil per fer la detenció del senyor Francisco. Els Aznar (pare de Pilar Aznar, testimoni que declara en contra d'ell i a qui li escriu una carta) i ell per evitar aquesta detenció li van demanar al metge del poble que fes un certificat de malaltia i va tranquilitzar així a la família. Es va fer una assemblea i es va destituir a dos elements del Comitè que havien practicat desacatos i els assembleïstes van estar d'acord junta amb els guàrdies de Cantavieja. Els membres del Comitè destituïts van organitzar un grup de milicians i van marxar cap a Puertomingalvo per afusellar a uns quants veïns, en sentir això ho va traslladar als guàrdia civils de Cantavieja i van marxar cap a aquell poble. A l'arribar a Puertomingalvo, el Comitè d'aquell poble estava destituint al secretari (que és Julian Ejarque, el que va denunciar al meu besavi), i ell va manifestar que la figura del secretari era molt necessària per als pobles, contestant el comitè que ja tenien una substituta que faria les funcions. Li va recomanar al secretari que no li convenia quedar-se al poble i aquest va contestar que no podia marxar si no li pagaven el que li devien. El Comitè va acordar que li pagarien el deute tan bon punt les persones de dretes paguessin les quantitats que adeutaven al Comitè.

➤ Reflexions

També va escriure en un paper, un seguit de reflexions i pensaments, els quals van ser escrits amb llapis en els moments més amargs a l'espera d'un desenllaç segur i tràgic. He apuntat algunes de les frases que m'han semblat més rellevants, les quals m'han impactat per les seves dures paraules i m'han fet reflexionar sobre la fugacitat de la vida i sobre com es podria sentir en aquells moments de soledat i a les portes de la mort.

“Quisiera ser orador, pero muchas veces hago un retroceso porque veo en muchos que al hablar cauterizan la sinceridad”.

“Dice el Santo Padre: El Derecho Natural es la base de toda relación internacional. La misión asignada por Dios a los padres para velar por el bienestar material y espiritual de sus hijos y procurarles una educación, penetrada de verdadero espíritu religioso, no puede serles arrancada sin gran lesión del Derecho”.

“Puede suceder que un contrato o que ciertas cláusulas de un contrato sean demasiado gravosas para una de las partes. En tal caso se debería llegar a la anulación de ese contrato o a la sustitución por otro, mediante sinceras negociaciones. Pero considerar los contratos como algo forzoso y reservarse de un modo tácito el derecho de denunciarlos unilateralmente cuando se crea necesario, es destruir la confianza recíproca entre los Estados.”

“El orden futuro ha de descansar sobre el Derecho Natural y sobre la revelación Divina. Al establecimiento de ese orden colaborará la Iglesia con todos sus esfuerzos pero absteniéndose de toda actividad susceptible de quebrantar la autoridad civil y usurpar sus derechos”.

“Ha habido enormes delincuencias, desviaciones punibles, pero ¡cuántos no han sido arrastrados por el ambiente y la frivolidad! ¡Cuántos otros no fueron empujados

a organizaciones y partidos por una necesidad de trabajo o por un humano anhelo de mejorar! ¿Es que pueden sentir fidelidad a un sistema quienes sufren en él una situación perpetua de injusticia y de miseria? Este ha sido el gran motor explotado por nuestros enemigos”.

“El pensamiento que me alienta en estas circunstancias es la infelicidad de esta vida y que sólo el dolor y sacrificio nos purifican, ennoblecen y nos acercan al mismo Dios, como me consta que se aceptarlo, dirigirlo y ofrecerlo, estoy seguro que Él olvidará mis pecados y seré digno de su amor. Y créanme ustedes, en los momentos de oración tengo un pensamiento: que si la justicia humana falla porque la engañan los hombres, la justicia de Dios es inmutable, por eso llegará el día que Él juzgará a las justicias de la Tierra para rectificarlas y hará resplandecer eternamente la verdad. Entonces, ante Él, será bueno o malo el hombre, no según el fallo, alguna veces caprichoso de los mismos hombres, si no según la realidad de los actos. No busco hacer resplandecer inocencias, sólo lo hago lleno de confianza cual corresponde a todo el que pone su conciencia en regla y con sincero sentimiento recibe amorosamente el destino que se le asigna. Y como me consta sé aceptar, dirigir y ofrecer tal sacrificio, estoy seguro, abrigo la esperanza de que olvidará mis pecados y a la vez hará ver a la Justicia la luz de la realidad de mis actos”.

“La justicia generosa y serena no rebasará los límites de la corrección de la ejemplaridad, porque una cosa es la justicia y otra es la pasión. No debe rebasar los límites que la corrección demanda y la ejemplaridad exige, y esto es incompatible con la satisfacción en el castigo ajeno, con el rencor y el odio, con el encono hacia los vencidos, que si la justicia no lo admite, la caridad cristiana lo repugna. Pasión o envidia pueden ser motor que empuje a la justicia”.

5.12. Normativa aplicable al seu cas

Ell mateix escriu aquest text suposadament esperant que s'apliqui la normativa per commutar-li la pena⁵⁹: *“Los Tribunales Militares tendrán en cuenta lo dispuesto en los artículos 172 y 173 del Código de Justicia Militar,⁶⁰ ampliados a los antecedentes sociales y morales, de conducta personal del enjuiciado antes del movimiento y a la eficacia de su actuación en pro o en contra de la Causa Nacional, así como a la posible compensación de los daños producidos con los evitados o con los servicios positivos prestados a aquella. Se declararán circunstancias atenuantes a estos efectos las recogidas en los art. 5º y 6º de la Ley de Responsabilidades Políticas de 9 de Febrero de 1939⁶¹. Las autoridades judiciales darán cuenta semanalmente al Ministerio de los casos examinados a los fines de la presente orden, elevando por su conducta las propuestas de conmutación”.*

Explica Juan Luis Porcar al seu llibre *“Un país en gris i negre. Memòria històrica i repressió franquista a Castelló”*, que els tribunals militars, totalment desvinculats de la jurisdicció ordinària, es van convertir en l'instrument fonamental de la repressió política. Tot el qui es va oposar al cop d'estat del 18 de juliol va ser tractat segons l'article 237 del Código de Justicia Militar de 27 de setembre de 1890, restablert en tot el seu vigor per la redacció que tenia abans del 14 d'abril de 1931 (proclamació de la República), per la Ley de 12 de julio de 1940⁶². Aquest article castigava la rebel·lió. Els que s'havien revoltat contra el govern legítim i constitucional condemnaven als lleials al mateix per rebel·lió, una curiosa aberració jurídica que s'ha denominat *“la justicia al revés”*.

Els consells de guerra sumaríssims acceleraven els tràmits i reduïen les facultats de defensa prescindint d'actuacions no essencials. Molts consells de guerra eren

⁵⁹ Es produeix quan el jutge substitueix una pena per una altra de menor grau o rigor.

⁶⁰ Referència trobada a: http://www.todoslosnombres.org/sites/default/files/investigacion72_1.pdf:

⁶¹ Referència buscada a <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOF/1939/044/A00824-00847.pdf>

⁶² Referència extreta de: <http://www.upfiscales.com/2011/01/derecho-represor-franquista/>

col·lectius i la indefensió era pràcticament absoluta, desconeixent els acusats els càrrecs que se'ls imputaven fins al moment del judici.

El procediment començava amb l'ordre d'inici dels expedients per l'auditor, el fiscal elaborava els atestats i expedients a partir dels informes dels ajuntaments, les comandàncies de la Guàrdia Civil, els caps locals de Falange, el capellà de la localitat i les denúncies dels veïns.

Els tribunals estaven compostos exclusivament per militars, un president i quatre vocals; juntament amb el tribunal estaven presents al Consell de Guerra un fiscal, el jutge instructor i el seu secretari, el defensor (solia ser un militar de menor graduació) i els acusats.

La vista era pública amb presència de familiars d'assassinats, vídues i fills, que situats en lloc preferent donaven un aspecte tràgic al judici i reclamaven una reparació exemplar y contundent.

Solament en casos excepcionals quan la transcendència política de l'acusat era molt gran se celebraven consells de guerra individuals. A Castelló se celebraven a l'edifici de l'Audiència a la plaça de La Pau. El relator⁶³ efectuava un resum del sumari de cada processat en el qual es condensaven els càrrecs i les acusacions, l'al·legat del fiscal sempre tenia un to exaltat i ple de retòrica falangista, el defensor es limitava a demanar clemència o la pena immediatament inferior. Al finalitzar la vista els acusats (molts d'ells jornalers sense estudis) solament podien manifestar la falsedat de les acusacions. Si algú, amb major facilitat de paraula, gosava presentar una argumentació es considerava una actuació irrespectuosa amb el tribunal i se li ordenava callar. Una vegada celebrada la vista pública, els acusats romanien en la sala i el tribunal es retirava a deliberar i dictar sentència; seguidament es comunicava la condemna; els acusats tornaven a la presó i si la condemna havia estat a última pena, els reclusos passaven a la galeria o secció de condemnats a mort, incomunicats de la resta de la població reclosa.

⁶³ Era el militar que realitzava un resum del sumari.

Començaven llavors les gestions desesperades dels familiars per a aconseguir avals o influències mentre que les víctimes dels republicans, dretans i falangistes realitzaven gestions per a impedir la commutació de la pena de mort.

La sentència de mort s'elevava a l'Auditor de Guerra corresponent, la màxima autoritat que havia d'analitzar el procés i confirmar la sentència. L'últim graó era "el enterado del Jefe del Estado". Una vegada realitzat aquest tràmit s'enviava ordre de compliment de la sentència al Govern Militar corresponent que nomenava un jutge per a notificació i execució de la sentència, ocupant-se també de la contractació del camió que duria als reus al paredó, la designació del piquet d'execució i de la comunicació del compliment de la pena al Capità General de la Regió Militar. El Director de la presó era informat un dia abans i es traslladava al condemnat a capella.

El Grup de Memòria Històrica de Castelló va recollir una gran part dels Expedients de Responsabilitats Polítiques de Castelló, però no van trobar el del meu besavi. També des de l'Arxiu del Regne de València contesten que no es troba als seus arxius.

6. DRAMA FAMILIAR

La frase de Franco *“nada tiene que temer quien no tenga las manos manchadas de sangre”* va resultar ser una gran fal·làcia, una gran mentida i va provocar la repressió de milers de persones quan acabada la guerra van retornar a les seves poblacions de origen.

Em conta la meva tia Dorita: *“Cuando la tía María ya pudo salir a la calle, se topó con un drama más: en un camión habían cargado todos los muebles de su piso y se los llevaba de Villafranca el sargento de la Guardia Civil. Al preguntarle por qué le robaban lo suyo, le contestó que otros habían hecho lo mismo con él. ¡Y se quedó tan campante! Tres fueron las cosas que pudimos recuperar y que, a continuación, voy a explicar cómo. El tío Julián, que se así se llamaba el recién estrenado marido de la tía Lola, tuvo que volver a su destino, como sargento en Melilla, pero ya había dejado su “semilla” en su mujer y, a principios de febrero de 1941, tenía que dar a luz. Ante este acontecimiento le dieron permiso para estar junto a ella. Mientras, y aprovechando su uniforme de militar, me mandaron a mí (con cinco años y medio), cogida de su mano, a recorrer las casas donde sabíamos que tenían algo nuestro. En casa de dos señoras muy beatas recuperamos la máquina de coser de la abuela Dolores (una “Singer” de la época, donde aprenderían, en el futuro, las alumnas que la tía María tuvo en Valderrobres). A continuación, lo llevé a casa de la señora Placidia (aún recuerdo hasta ese raro nombre) y nos devolvió un magnífico edredón azul cielo, de satén, todo bordado de rosas blancas, propiedad de la tía María y que se ve que ya no estaba en su piso cuando el guardia civil se llevó la totalidad de sus muebles. La tercera y última cosa que recuperamos fue la grandísima mesa, con tres enormes cajones, en donde la tía María hacía los patrones y luego podía extender bien la tela y cortar las prendas que cosía. Esta mesa la encontramos nada menos que en la sacristía de la iglesia y les venía de perillas para guardar las casullas, albas y demás vestimenta sacerdotal, que cabían muy bien, sin arrugarse. Al ser tan grande, también podían poner infinidad de cosas encima. Se ve que algún*

día se les cayó un candelabro con la vela encendida y tenía un quemazo. ¡Pero volvió a su dueña, gracias al militar y la niña! A los pocos meses, la familia Goñi decidió instalarse en Navarra, concretamente en Noáin, pueblo natal del tío Julián. Y nosotros, a su vez, como la atmósfera para los “perdedores” se hacía irrespirable en aquel pueblo, el abuelo Joaquín pensó en ir a Horta de Sant Joan (Tarragona), en donde tenía dos hermanos —Marcelino y María—. Al ver que era un pueblo tan pequeño y las posibilidades de futuro iban a ser escasas para sus nietos e incluso para su hija María, que era modista y necesitaba una considerable clientela, nos llevó a Valderrobres, en la provincia de Teruel. En esta villa discurrió nuestra vida en adelante, aunque los abuelos se fueron a Aldover, que distaba muy pocos kilómetros de Tortosa, e iba a resultar más fácil el transporte y venta de los fideos que, con gran esfuerzo, fabricaba en la rudimentaria máquina que él mismo había construido pieza a pieza.”

Imatge 19. Fotografia familiar
Font: Glòria Alcocer Corbatón

La meva tia Dorita (relatora del fragment anterior) va marxar a viure a Noáin (Pamplona) quan tenia quinze anys, perquè li havien trobat feina. La meva àvia va continuar cursant estudis a una acadèmia a Vinaròs, on vivia la seva tia Glòria (que també havia estat a la presó) i va acabar sent mestra; el seu germà Pepe va marxar al seminari d'Artajona (Navarra) i després a Lluch (Mallorca) i va acabar sent missioner a Puerto Rico, on va morir fa uns anys.

La meva àvia recorda així aquells anys: *“Villafranca del Cid, una neblina en mi mente infantil, recuerdos inconexos (los dos primeros años de mi vida no dan para más). Infancia de posguerra. Penurias económicas. Dignidad incuestionable. En Valderrobres, vivencias claras, un cúmulo de experiencias y sensaciones grabadas para siempre en mi mente, condicionando el devenir de mi existencia. Vivíamos en la Calle Mayor, en una vivienda humilde con humedad en las paredes. En casa había escasez de todo, de todo menos de alegría. Mi madre, en su papel de profesora de corte y confección, se había rodeado de un grupo de chicas jóvenes que inundaban de risas y canciones nuestra humilde morada. Una subsistencia muy precaria. Las cartillas de racionamiento no bastaban y los productos eran de una calidad ínfima. Si no recuerdo mal, mi madre cobraba por hacer un vestido 40 pesetas, cuya confección costaba dos o tres días) y el pan blanco suponía desembolsar 15 pesetas y un litro de aceite (comprado de tapadillo) costaba más de 60 pesetas. Cabe decir que a mi madre le tenían gran respeto por su forma de actuar y su dignidad. A nivel familiar su influencia todavía era más positiva, supo transformar las dificultades en proyectos ilusionantes y luchó denodadamente para proporcionarnos paz y armonía. Verla sonreír y escucharla cantar como los ángeles eran la garantía de que cualquier problema de solucionarían gracias a su buen hacer. Nunca nos habló de la terrible situación que hubo de padecer en aquellos años (el fusilamiento de mi padre debió ser difícilmente soportable) y jamás tuvo palabras de rechazo o de rencor contra nada ni nadie. Sólo alguna vez se le escapó esta exclamación: ¡Malditas guerras!”*

La meva besàvia va continuar fent de modista i va conservar “como oro en paño⁶⁴” tots els records materials que li van quedar del seu marit. Durant tota la seva vida, que va ser llarga, va morir als 99 anys, als documents oficials sempre feia posar que era vídua de José Vicente Alcocer Merenciano, dada que contrasta amb el pacte tàcit de silenci que es va respirar sempre a casa. Ma mare recorda que quan sorgien preguntes, la resposta era: “No es el momento. No hagáis sufrir a la abuelita”.

⁶⁴ L'estima que es fa d'una cosa per la cura que té amb ella, és a dir, quan es conserva amb tota cura i escrupolositat.

7. LOCALITZACIÓ DE LES SEVES RESTES

El dia que van afusellar al meu besavi, José Vicente Alcocer, van matar a quatre persones més: un era de Segorb, dos de Les Coves de Vinromà i l'altre d'Onda. A ell el van enterrar a la part catòlica i als altres al recinte civil.

L'any 2007 la meva mare i els seus germans van visitar el cementeri de Castelló i van poder consultar el Llibre Registre d'Enterraments de l'any 1942, al qual consta el nom del meu besavi. En aquell moment l'encarregat del cementeri no els va saber indicar quin era el lloc exacte del seu enterrament.

Número de entrada	Nombre y apellidos del difunto	PUEBLO de su nacimiento	EDAD	CAUSA DE ENTRADA de fallecimiento del difunto	Clasificación de la defunción	CLASE de enterramiento de la defunción	FECHA del enterramiento	
							Día	hora
101	Alcocer José Vicente	Castellón	30	Hospital	1	1	1942	19
102	Alcocer María Antonia	Castellón	30	Hospital	1	1	1942	19
103	Alcocer María Antonia	Castellón	30	Hospital	1	1	1942	19
104	Alcocer María Antonia	Castellón	30	Hospital	1	1	1942	19
105	Alcocer María Antonia	Castellón	30	Hospital	1	1	1942	19

imatge 20. Registre d'entrada de cadàvers de Castelló
Font: Mercè Todó Alcocer

El gener del 2017 la meva mare es va posar en contacte amb el Grup de Recerca i Memòria Històrica de Castelló i li van explicar que estaven impulsant un projecte d'exhumació i d'identificació de les restes de les víctimes de la repressió franquista soterrades al cementiri civil de Castelló en resposta a les demandes dels familiars que així ho desitjaven.

Des de fa anys aquest Grup assessora a moltes famílies dels repressaliats i soterrats al cementiri de Castelló amb informació histórico-judicial, mitjançant els seus estudis i informes amb la possibilitat d'informar sobre la localització aproximada

de les restes del familiar afusellat. Així doncs, el Grup va impulsar i assessorar el projecte d'exhumació i identificació (proves d'ADN) de restes dels familiars que així ho desitjaven. Les famílies, acabat el procés, podien decidir tornar a soterrar les restes identificades on estaven o fer el trasllat a un altre cementiri.

El dia 22 de novembre de 2018 i després de la investigació que va fer Juan Luis Porcar vam rebre el resultat de la seva recerca: *“Ara ja comprovat, **el teu avi va ser soterrat al Quadre 1er Esquerra, Fila 7, Sepultura 19.** Al contrari dels soterrats al cementiri civil (530), els que es soterraven al catòlic (441) víctimes de la repressió franquista, era perquè es confessaven. Al cap de 10 ó 15 anys, si la família no havia adquirit la sepultura en propietat (algunes ho van fer), els cossos eren portats a l'ossera del cementiri sense avisar a la família (quan reglamentàriament s'hauria d'haver fet). Ens hem trobat en alguns casos més semblants de famílies que no ho sabien ni van ser avisades. Aleshores et poden indicar si vens a Castelló on va estar soterrat, on està l'ossera. Alguna família inclús ha demanat posar un placa o el nom al lloc, ja que encara que les restes principals anaven a l'ossera sempre quedaven alguns restes al lloc, on la fossa era reocupada per altra persona. Si ens voleu visitar durant els treballs a les fosses estarem dos setmanes. Aviseu.”*

El dia 14 d'abril de 2019 (casualment dia de commemoració de la proclamació de la II República) vaig viatjar fins a Castelló per trobar-me amb Juan Luis Porcar i altres membres del Grup de la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló. Durant aquesta visita, vaig conèixer a Queta Ródenas, que està escrivint un llibre sobre el cementiri de Castelló. Em va donar

Imatge 21. Fotografia al cementiri de Castelló amb Luis Porcar i Queta Ródenas
Font: Propia

informació inèdita, en la que consten diferents dades interessants per entendre el funcionament d'aquest cementiri. Pel que fa a la repressió franquista (entre 1938 i

1954) val a dir que de les 971 víctimes que hi va haver, 441 van ser soterrades en les fosses comunes del cementeri “*gran*” o “*catòlic*”. Posteriorment, passats uns anys, quasi totes van ser traslladades a les osseres. La part del cementeri catòlic on es van soterrar víctimes de la repressió franquista a Castelló és un quadrilàter format per quatre quadres: 1r Esquerra; 1r Dreta; 2n Esquerra i 2n Dreta. Cadascun d’aquests quadres té 46 files amb 24 sepultures cadascuna. Encara que en un principi van començar a soterrar en el recinte catòlic, més endavant ho van fer en el conegut com a cementiri civil, però a vegades alternaven els dos cementiris. Algunes de les teories dutes a terme sobre aquesta alternança (Porcar, 2013) són: la falta d’espai en el cementiri catòlic, la compra de la sepultura o el fet d’accedir a confessar-se abans de ser afusellats. Durant l’any 1940, de nou, s’utilitzen els dos recintes, encara que van ser molt més els que van anar a parar al recinte civil possiblement per falta d’espai al catòlic. Al cap i a la fi, en aquest les sepultures eres individuals mentre que al civil estaven soterrats uns al costat dels altres ocupant molt menys espai. Segons un testimoni escrit que ens han aportat recentment, el dia anterior a la “*saca*”⁶⁵ els comunicaven que al dia següent els afusellarien. El capellà anava a confessar als que volien. Si accedien, els posaven una mena de marca (d’aquesta manera quan estaven morts revisaven qui la duia, per així posar-los al cementiri catòlic o al cementiri civil). Després els deixaven en “capella” tota la nit sabedors del seu final i al dia següent se’ls enduien fins el llit del riu enfront del cementiri i un cop afusellats els entraven en carros al cementiri.

També vam poder veure l’exposició fotogràfica “Presó de Castelló” que acollia el Centre de Majors de la Plaça Columbretes, lloc on havia estat l’antiga presó que va ser enderrocada durant els anys 80 i de la que ara no queda ni rastre.

Finalment vaig poder visitar amb els meus pares el lloc concret al Cementiri de Castelló on van soterrar al meu besavi després de la seva execució i poder, per fi, plorar per ell. Emoció i sentiment d’haver fet justícia i alegria perquè la seva sepultura, la seva vida, el seu sofriment i la seva lluita no quedaran en l’oblit.

⁶⁵ És una situació de violència ocorreguda a les presons principalment durant el període de la guerra civil i durant els primers anys de la dictadura de Francisco Franco. El procediment consistia en l’*extracció massiva* i sistemàtica de presos de les presons amb l’objecte de ser assassinats o traslladats.

8. CONCLUSIONS

L'any 2006, la meua família va decidir començar la recerca de dades personals del meu besavi, la vida del qual havia estat sumida en un oblit imposat. Amb aquest treball he volgut continuar aquella búsqueda que es va quedar estancada pels nombrosos obstacles i incògnites, difícils de resoldre en aquell moment. Ara, després d'un quants mesos, puc presentar aquest treball que desxifra algun dels interrogants que havien estat presents durant dècades i obrir nous camins per continuar investigant.

La recerca va començar amb el descobriment d'unes cartes i objectes personals que romanien intactes entre els papers que guardava la meua besàvia en el tercer calaix de la seva calaixera. Va continuar amb l'obtenció d'una còpia digitalitzada del seu sumari, la qual reflecteix amb duresa la crua realitat d'aquells que van ser castigats per defensar unes idees contràries al règim imposat pels vencedors de la guerra civil, una guerra fratricida, i que va imposar una repressió sistemàtica, indiscriminada i calculada als vençuts. Posteriorment, es va sol·licitar informació a diferents arxius públics que guarden informació, documentació i dades dels represaliats, desapareguts i exiliats durant aquell període. Cal afegir que la majoria dels funcionaris o encarregats dels arxius m'han facilitat l'accés a la informació demanada, però en altres casos desgraciadament m'han tancat les portes. També he contactat amb diferents grups de memòria històrica que han aportat la seva ajuda desinteressada per completar el meu treball. El relat oral dels últims testimonis d'aquell temps ha acabat de donar forma a la investigació.

No tot ha estat fàcil, doncs molts dels arxius que podien aportar dades importants i completar llacunes van ser destruïts durant el conflicte bèl·lic o encara estan per catalogar. Així mateix, el protocol que segueixen els arxius per iniciar una búsqueda és complex i costós, per la qual cosa encara restem a l'espera de resposta d'alguna de les nostres sol·licituds. Cal tenir en compte que la major part de les persones que

el van conèixer o que eren sabedores dels fets ocorreguts ja no són entre nosaltres, per tant la seva biografia continua incompleta. He tingut moments de flaqueza emocional al llegir el sumari, doncs davant de les acusacions tan horribles que se li imputaven, he arribat a tenir dubtes de la seva innocència.

Gràcies a haver dut a terme aquest treball he pogut complir el desig de la meva família d'esbrinar quins successos el van portar al desenllaç final; cercar notes biogràfiques fins ara desconegudes i disperses; rescatar de l'oblit la seva veu silenciada pel terror imperant, la por dels familiars i l'ambient hostil. Tot i això, puc afirmar que l'objectiu principal que m'ha impulsat a continuar s'ha complert: localitzar el lloc exacte on reposen les seves restes i que, fins aleshores, havien estat soterrades. Estic satisfeta d'haver pogut honrar la memòria del meu besavi i, d'aquesta manera, ajudar a la meva àvia que entengui que el seu pare va lluitar fins al final per defensar la seva innocència i les seves actuacions i que va pagar un preu molt alt. Ella ha seguit amb interès tot el procés i m'ha ajudat a completar detalls per mi desconeguts.

He arribat a la conclusió que el cas del meu besavi no és un cas aïllat. Moltes de les víctimes de la repressió franquista van acabar executades, privades de llibertat en presons i camps de treball, a l'exili o perseguides. Analitzant totes les referències obtingudes he pogut constatar que la venjança dels repressors va ser implacable, doncs van fer el possible per exterminar tot indici de resistència o oposició contra el nou règim dictatorial.

Faig meves les paraules de Paco Alcocer: la detenció, el procés i l'execució del meu besavi "fou per quimera", per odi, per cels. "Ser listo és un pecat", "per a ser listo, s'ha de saber fer el tonto" i el meu besavi no ho va saber fer. Dels seus escrits es desprèn que era una persona culta, un avançat al seu temps, amb caràcter, impetuós, enemic de les injustícies. Sembla provat que confiat de que no havia comès cap acte delictiu no va fugir quan podia.

D'altra banda, sóc conscient que vull continuar desxifrant tot allò que encara resta per esbrinar. El meu objectiu serà encarregar una placa identificativa amb les dades del meu besavi per col·locar-la al lloc on reposen les seves restes i així poder retre homenatge a la seva persona i que no quedi en l'oblit. Ja s'ha demanat la Sol·licitud de Reparació i Reconeixement Personal al Ministerio de Justicia, d'acord amb l'establert a l'article 4 de la Ley 52/2007, Ley de Memoria Histórica. Amb aquest acte pretenc la reparació moral i la recuperació de la memòria personal del meu besavi, que es reconegui i declari el caràcter radicalment injust de la seva condemna produïda per raons polítiques i ideològiques.

Com acabar un treball que destapa ferides mai tancades? Com apropar-se al protagonista del relat amb respecte i sense prejudicis ni recriminacions? Com explicar una història mai contada? Fent que la seva veu sigui la meva.

9. FONTS DE RECERCA

9.1. Bibliografia

CORBATÓN PLA, Eduardo. *Les cartes de la calaixera*. Ed. Círculo Rojo, Almeria, octubre de 2016.

DIVERSOS AUTORS. *Història*. Ed. Vicens Vives, Barcelona, 2009.

GABARDA CEBELLÁN, Vicent. *Els afusellaments al País Valencià*. Ed. PUV (PUBLICACIONS UNIVERSITAT DE VALÈNCIA), València, 2007.

MIR CURCÓ, Conxita. *Vivir es sobreviur. Justicia, orden y marginación en la Cataluña rural de posguerra*. Ed. Milenio, Lleida, 2000.

MONFERRER GUARDIOLA, Josep. *Violències i penitències: Una crònica al voltant de la Guerra Civil a Vilafranca*. Ed. Ajuntament Vilafranca, Vilafranca del Cid, 2009.

PERIS MUIÑOS, Maria Isabel. *Històries de vida al Castelló de la guerra i la postguerra*. Ed. Publicacions de la Universitat Jaume I, Castelló, 2012

PORCAR ORIHUELA, Juan Luis. *Un país en gris i negre*. Ed. Publicacions de la Universitat Jaume I, Castelló, 2016.

PRESTON, Paul. *La guerra civil española*. Ed. Círculo de lectores, Barcelona, 2006.

9.2. Webgrafia

AJUNTAMENT DE BENAGUASIL. Historia [en línia]. Benaguasil, 2019
<<https://ajuntamentbenaguasil.es/historia/>> [Consulta: 3 octubre 2019]

AJUNTAMENT DE CASTELLÓ. L'ajuntament [en línia]. Castelló de la Plana, 2019.
<http://www.castello.es/web30/pages/inicio_web10.php> [Consulta: 14 octubre 2019]

AJUNTAMENT DE LLÍRIA. Història [en línia]. Lliria: Ajuntament de Lliria, 2019.
<<http://www.lliria.es/es>> [Consulta: 20 setembre 2019]

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA. L'ajuntament [en línia]. València, 2019
<<https://www.valencia.es/ayuntamiento/ayuntamiento.nsf?OpenDatabase&nivel=1&lang=2>> [Consulta: 8 octubre 2019]

AJUNTAMENT DE VILAFRANCA. Història [en línia]. Vilafranca del Cid, 2019
<<http://www.ajuntamentdevilafranca.es/>> [Consulta: 28 setembre 2019]

ANGEL MALATESTA. La segunda república española [en línia]. Madrid: Regeneración Libertaria, 2018.
<<http://www.bne.es/es/Servicios/InformacionBibliografica/index.html>>
[Consulta: 1 setembre 2019]

BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA. Información bibliográfica [en línia]. Madrid: Gobierno de España, 2019.
<<http://www.bne.es/es/Servicios/InformacionBibliografica/index.html>>
[Consulta: 4 setembre 2019]

BIOGRAFÍAS Y VIDAS. Miguel Privo de Rivera [en línia]. La enciclopedia biográfica en línea, 2019. <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/p/primo_miguel.htm>

[Consulta: 22 setembre 2019]

GOBIERNO DE ARAGÓN. Responsabilidades políticas [en línia]. Gobierno de Aragón, 2017. <<http://www.sipca.es/dara/memoriademocratica/respPoliticas.jsp>>

[Consulta: 15 octubre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. Alejandro Lerrox [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0037009.xml>> [Consulta: 9 setembre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. El desastre d'Annual [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<http://www.mcu.es/ccbae/va/consulta/resultados_navegacion.cmd?busq_autoridad_esbib=BAA20060837255> [Consulta: 5 setembre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. Guerra Civil Espanyola [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0031528.xml>> [Consulta: 7 setembre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. José Calvo Sotelo [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0013719.xml>> [Consulta: 7 setembre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. Jurisdicció ordinària [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0013719.xml>> [Consulta: 16 octubre 2019]

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. Niceto Alcalá Zamora y Torres [en línia]. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana.

<<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0001961.xml>> [Consulta: 7 setembre 2019]

HISPANO CHELVANA. Empresa [en línia]. Autobuses Hispano Chelvana: València, 2019. <<http://www.hispanochelvana.com/empresa.html>> [Consulta: 10 octubre 2019]

JUANA MORENO. La segunda república española [en línia]. Madrid: Un profesor, 2018. <<https://www.unprofesor.com/ciencias-sociales/la-segunda-republica-espanola-resumen-1833.html>> [Consulta: 2 setembre 2019]

JULIO PICATOSTE. Unamuno y la Guerra Civil [en línia]. Pontevedra: El Diario, 2018. <<http://www.bne.es/es/Servicios/InformacionBibliografica/index.html>> [Consulta: 1 setembre 2019]

MESTRE A CASA. Sant Vicent Ferrer [en línia]. Llíria: 2007. <<http://mestreacasa.gva.es/web/4600483800/2>> [Consulta: 20 setembre 2019]

MINISTERIO DE CULTURA Y DEPORTE. Guía de Archivos de España e Iberoamérica [en línia]. Madrid: Gobierno de España, 2019. <<http://censoarchivos.mcu.es/CensoGuia/portada.htm>> [Consulta: 12 setembre 2019]

MINISTERIO DE CULTURA Y DEPORTES. Portal de Archivos Españoles [en línia]. Gobierno de España: Madrid, 2019. <<http://pares.culturaydeporte.gob.es/inicio.html>> [Consulta: 7 setembre 2019]

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE. Catàleg col·lectiu de les biblioteques del CIDA i dels arxius estatals [en línia]. Madrid: Gobierno de España, 2019. <<http://www.mcu.es/ccbae/va/consulta/resultados>> [Consulta: 3 setembre 2019]

MINISTERIO DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES E IGUALDAD. Boletín Oficial del Estado: Madrid, 2019. <<https://www.boe.es/>> [Consulta: 9 octubre 2019]

VIQUIPÈDIA. Confederació Nacional del Treball [en línia]. Vikipèdia, l'enciclopèdia lliure, 2019.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Confederaci%C3%B3_Nacional_del_Treball>

[Consulta: 23 setembre 2019]

VIQUIPÈDIA. Federació Anarquista Ibèrica [en línia]. Vikipèdia, l'enciclopèdia lliure, 2019.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Federaci%C3%B3_Anarquista_Ib%C3%A8rica>

[Consulta: 23 setembre 2019]

VIQUIPÈDIA. Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista [en línia]. Vikipèdia, l'enciclopèdia lliure, 2018.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Juntas_de_Ofensiva_Nacional_Sindicalista> [Consulta:

15 setembre 2019]

VIQUIPÈDIA. Procediment Sumaríssim [en línia]. Vikipèdia, l'enciclopèdia lliure, 2018.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Procediment_sumar%C3%ADssim>

[Consulta: 10 setembre 2019]

WIKIPEDIA. Gaceta de Madrid [en línia]. Wikipedia, la enciclopedia libre, 2019.

<https://es.wikipedia.org/wiki/Gaceta_de_Madrid> [Consulta: 23 setembre 2019]

WIKIPEDIA. Ministerio de Justicia [en línia]. Wikipedia, la enciclopedia libre, 2019.

<https://es.wikipedia.org/wiki/Ministerio_de_Justicia> [Consulta: 23 setembre 2019]

WIKIPEDIA. Represión en la zona republicana [en línia]. Wikipedia, la enciclopedia libre, 2019. <https://es.wikipedia.org/wiki/Represión_en_la_zona_republicana_durante_la_guerra_civil_española>

[Consulta: 17 octubre 2019]

9.3. Fonts orals

ALBERO GIL, Loli
ALCOCER ALAMÀ, Conxa
ALCOCER ALCOCER, Paco
ALCOCER CORBATON, Gloria
CORBATÓN PLA, Eduardo
GIL CORBATON, Dorita
MONFERRER GUARDIOLA, Josep
NAVARRO ALAMÀ, Conxa
PERIS MUIÑOS, Maria Isabel
PORCAR ORIHUELA, Juan Luis
RÓDENAS SIMON, Queta

9.4. Arxius consultats

- admon@hispanochelvana.com (Juan Miralles d'Hispano Chelvana). Correu de data 17/09/2019. Assumpte: Informació sobre antics treballadors.
- agm_guadalajara@et.mde.es (Fermín José Olay Fanjul, Director del Archivo General Militat de Guadalajara). Correu de data 09/10/2019. Assumpte: Informació sobre antecedents militars, reemplaç, lloc on va fer la mili, crida a files.
- archivo@ceu.es (Almudena Enríquez de Salamanca Gómez, Eva María Vela García, María Hernández Luengo. Archivo de la Fundación Universitaria San Pablo, CEU). Correu de data 17/09/2019. Assumpte: Informació sobre diari de la FAI publicat durant la Guerra Civil.

- archivo@usal.es (M^a de los Ángeles Óvilo Manso, Jefa de Sección Archivo Intermedio, Archivo de la Universidad de Salamanca). Correu de data 19/02/2019. Assumpte: Informació sobre antics alumnes.
- archivocentral@mitramiss.es (Luis Casado de Otaola, Jefe de área de Documentación Administrativa, Sección de Informes Socioeconómicos y Documentación Ministerio de Trabajo, Migraciones y Seguridad Social). Correu de data 07/10/2019. Assumpte: Informació sobre vida laboral.
- archivogeneral@interior.es (Archivo General del Ministerio del Interior). Correu de data 20/09/2017. Assumpte: Informació sobre nomenament al Consejo Nacional de Seguridad de investigaciones especiales.
- archivomilitaravila@et.mde.es (Archivo Militar de Avila). Correu de data 29/07/2019. Assumpte: Informació sobre C.R.I.M N° 11.
- patrimonio.cultural@oc.mde.es (Área de Patrimonio Subdirección General de Publicaciones y Patrimonio Cultural Ministerio de Defensa). Correu de data 27/05/2019. Assumpte: Informació sobre C.R.I.M. N° 11.
- arxiu@burriana.es (Elisabeth Córdoba de l'Arxiu de Borriana). Correu de data 07/05/2019. Assumpte: Informació sobre expedient de la presó de Borriana.
- arxiu@lliria.es (Susana Vicent de l'Arxiu municipal de Lliria). Correu de data 11/10/2019. Assumpte: Informació sobre dades empadronament, sobre reemplaç, sobre crida a files, sobre escoles municipals a principi de segle.
- aytovirtual@ajuntamentbenaguasil.es (José María Subiela de l'Ajuntament de Benaguasil). Correu de data 16/09/2019. Assumpte: Informació sobre empadronament i períodes d'exercici de càrrec de secretari judicial.

- biblioteca@dgip.mir.es (Biblioteca Secretaría General de Instituciones Penitenciarias) Correu de data 19/02/2019. Assumpte: Informació sobre expedient carcerari, llibre de visites, llibre de correspondència, expedient sanitari.
- biblioteca.cida@cultura.gob.es (Servicio de Información Centro de Información Documental de Archivos (CIDA)). Correu de data 06/09/2019. Assumpte: Informació sobre expedient carcerari, sobre expedient de responsabilitats, sobre C.R.I.M. N° 11, sobre crida a files.
- carlosan@morella.net (Carlos Sangüesa. Arxiu de Morella): 13/09/2019 - Sol·licitud d'informació sobre presó de Morella.
- cdmh@cultura.gob.es (Departamento de Referencias. Centro Documental de la Memoria Histórica). Correu de data 12/09/2019. Assumpte: Informació sobre Expedient de Responsabilitats polítiques.
- cdmh@cultura.gob.es (José Luis Hernández Luis Técnico superior de archivos. Centro Documental de la Memoria Histórica). Correus de data 04/10/2019, 12/09/2019, 06/09/2019, 03/05/2019, 25/04/2019, 22/04/2019. Assumpte: Informació sobre C.R.I.M. N° 11 d'Albaida; sobre activitat político-social; sobre expedient de responsabilitats polítiques.
- censoelectoral@ine.es (Oficina de Censo Electoral, Instituto Nacional de Estadística). Correu de data 24/04/2019. Assumpte: Informació sobre consulta de censos electorals del 1930 a 1940.
- corbatonpla@gmail.com (Eduardo Corbatón, autor de "Les cartes de la calaixera). Correu de data 23/04/2019. Assumpte: Informació sobre consell de guerra i presons franquistes.
- correu.arxiu@ajuntamentdebenicarlo.org. Correus de data 09/10/2019, 04/09/2019 Assumpte: Sol·licitada informació sobre presó de Benicarló.

- josepmonferrer@yahoo.es (Josep Monferrer, Historiador de Villafranca). Correus de data 16/09/2019. Assumpte: Informació sobre Villafranca.

- letradosaj@mjusticia.es (Rosa María López Martínez, Jefe de Sección, Area de Letrados de la Administración de Justicia del Minsiterio de Justicia). Correu de data 20/09/2019. Assumpte: Informació sobre nomenaments com a secretari de jutjat municipal.

- memoriac@memoriacastello.cat (Juan Luis Porcar del Grup de Recerca de la Memòria Històrica de Castelló). Correus de data 25/01/2017, 28/01/2017, 13/02/2017, 07/11/2018, 09/04/2019, 16/09/2019, 19/04/2019, 22/04/2019, 24/04/2019. Assumpte: Informació sobre presó de Castelló, sobre cementiri, sobre lloc d'enterrament, sobre repressió a Castelló, sobre expedient de responsabilitats polítiques, sobre projecte d'exhumació.

- nurferor@hotmail.com (Núria Férriz de l'Associació de Memòria Històrica El Molí de Quart de les Valls). Correu de data 28/01/2019. Assumpte: Enviament del PDF del sumari.

piEDAD.martinez@bne.es (Piedad Martínez). Correu de data 17/09/2019. Assumpte: Informació sobre diari de la FAI publicat durant la Guerra civil.

- queta.ro@hotmail.co (Queta Ródenas membre del Grup de Recerca i Memòria Històrica de Castelló). Correu de data 23/04/2019. Assumpte: Informació sobre enterrament al cementiri de Castelló.

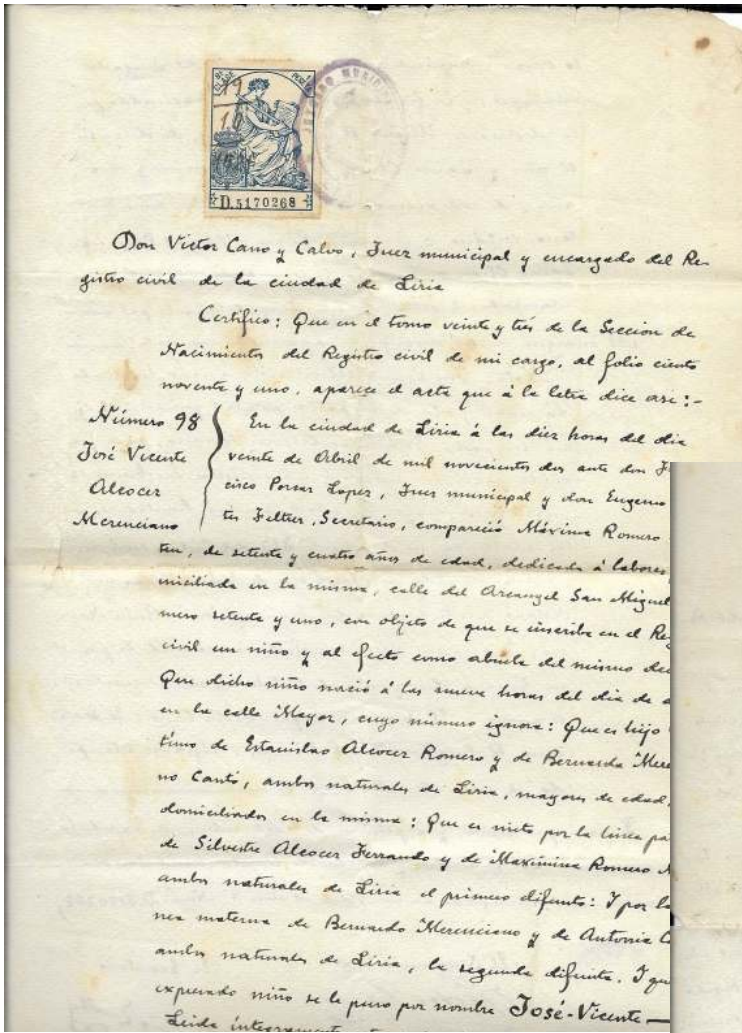
- rozalenigual@gmail.com (Paco Rozalén membre del Comissionat de la Memòria Històrica de Lliria). Correu de data 23/09/2019. Assumpte: Informació sobre Lliria a principis de segle, sobre escoles municipals, sobre consulta d'arxius parroquials i municipals, sobre possible pertinença a alguna associació de Lliria.

- torres_frafau@gva.es (Francesc Torres de l'Arxiu Regne de València. Correu de data 17/09/2019. Assumpte: Informació sobre l'Expedient de Responsabilitats polítiques.

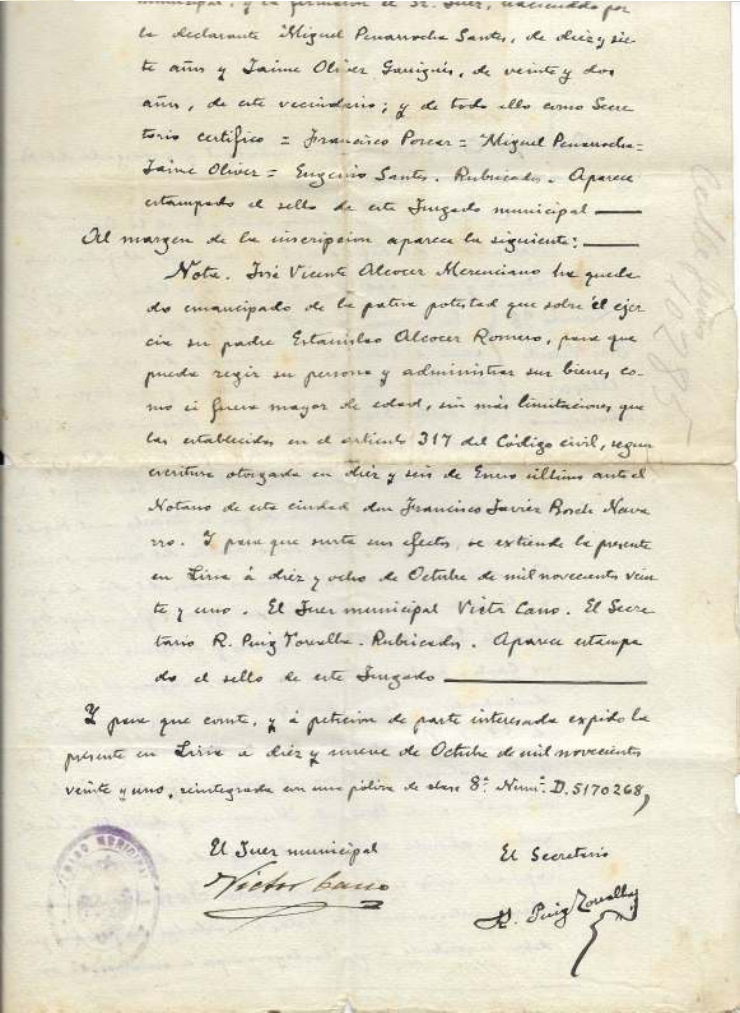
- <http://www.valencia.es/suggeriments>. Correu de data 18/09/2019. Assumpte: Sol·licitada informació sobre possible llicència de taxi.

10. ANNEXOS

10.1. Annex A: Documents personals

Acta d'emancipació (1921)

Certificat C.R.I.M. 1938

Salvocondute 1939

El Sr. Ministro de Justicia me dice con esta fecha lo que sigue:

"Ilmo. Sr.: Vista la instancia de D. José Vicente Alcocer Merenciano, Secretario del Juzgado municipal de Villafranca del Cid (Castellón), con los documentos que la acompañan, y el informe del Presidente de la Audiencia territorial de Valencia; de acuerdo con lo prevenido en la Orden de 28 de julio último, este Ministerio ha dispuesto que pase a prestar servicios de igual clase, con carácter interino, al Juzgado municipal de Benaguacil (Valencia), con derecho al percibo del haber anual de 3.000 pesetas a partir de la fecha de posesión en dicho destino, que deberá ser acreditada mediante diligencia en la credencial correspondiente, después de reintegrada en forma reglamentaria."

Lo que traslado a su conocimiento y efectos. Barcelona, 13 de junio de 1938.

EL SUBSECREARIO

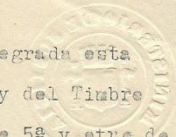
SR. D. JOSE VICENTE ALCOCER MERENCIANO.

MINISTERIO DE JUSTICIA
REGISTRO DE DOCUMENTOS
14 JUN 1938
SUBSECREARIA
SALIDA

SUBSECRETARIA
Sección 5ª

A0986793 A8201901

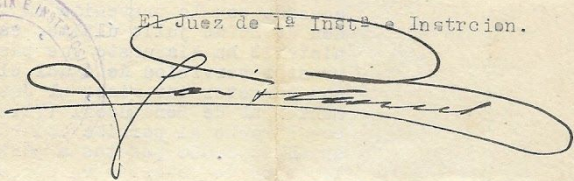
Nomenament secretari del jutjat de Benaguasil 1938

frendo.-Habiendo quedado reintegrada esta credencial con arreglo a la Ley del Timbre vigente con una peliza de clase 5ª y otro de 7ª letras A. números 0986793 y 8201901 deseale posesion al interesado por quien corresponda.

Liria 30 Junio 1938.

El Juez de 1ª Instª e Instrccion.

Diligencia/. En Benaguacil a Treinta de Junio de mil novecientos treinta y ocho. Se pone la presente para hacer constar que en el día de hoy se le da posesion del cargo de Secretario de este Juzgado municipal al nombrado Jose Vicente Alcocer Merenciano; dofe,

El Juez Municipal
Salvador Navarro

Annex B: Cartes i reflexions

Castellón Mayo 1942. !Saludo a Franco!

Distinguido Sr. Arce: Le confieso mi mayor sujeción al Sr. a Ud. en el acto del Consejo representando, al fin, a aquella circunstancia, posibilidad que es una atribución respecto al suceso de su Papi (p.e.d.) a quien bien pudo darme el visto por que la fatidicidad lo amara y fue igual. Mi única intención es que se cumpla la ley y no los. a los cuales tuve que arrancar, durante los quince días de mi actuación, de los suenos de aquellos que se alejaron de todo sentimiento de clemencia y humanidad.

Ud. oyó mis palabras ante el Consejo y sabe también lo que hice con su Papi el 10 de Mayo 1935. Se le desahucé entonces la sujeción en que estaba en sueldo, pero así sucesivamente callando hasta tanto viera yo la actitud de los dos sucesivos de su Papi que le día la sujeción, en una república contra un así sucesivo. Antes que llegara este momento le dije a Ud. mi intención de ser su sucesor, después. Por tanto oyó Ud. cómo dicho día oírte mi una orden escrita y verbal de detención de su Papi. ¿Cuál era mi intención? ¿Alta mi hijo, dejar se lo llevara? ¿Hacerle hacer? ¿Ya con sus de resaca personal o de de Villafrauca y de Zolera. Por eso, por lo que en su casa, en cuyo momento se acudieron sus milicianos de Moguer, me al verla en casa me dijeron que traían un suceso por que sus documentos, que le pasaron por la calle. Ello le dio p...

Castellón 28 Mayo 1942. !Saludo a Franco!

Sr. Sr. Manuel Yturralde

Distinguido Sr.: Al leer los casos por el Sr. Comandante presté mi mayor atención al caso que aludo en el escrito que le adjunto por que del mismo hay hechas las diligencias que constan en dicho escrito. Por lo que se expresa en tal escrito, el Sr. Juez debió ver claro en el caso que se efectuó la no participación directa mía, y no obstante eso se manifiesta hoy como principal imputación, cuando han sido ejecutados los dos individuos que comparecieron al caso.

Lo que es muy extraño, y por esto omití tal hecho, es este caso que tengo responsabilidad en personas que no son de Villafrauca, siendo Villafrauca de donde podrían aportar iniquidad de imputaciones de iniquidad de hechos análogos sabiendo que en este pueblo alcanzan mis intervenciones a más de cincuenta personas favorecidas, de las cuales unas quince ya fueron asesinadas por el régimen del terror después que anebatoron mi actividad. Por tanto lógicamente se entiende que, si a ambas personas presté iguales auxilios para librarles del peligro que se encontraban o tengo responsabilidad en todos los casos o en ninguno. Esta es la razón.

En mi primer escrito donde hago constar el hecho de Zolera, ya verá U. motivo por el cual me puse en dicho pueblo, y por lo mismo, la forma en que se desarrollaron los dos servicios que realicé aparte del que fue el inicial del viaje. Pero lo más sabido es que me lanzaba dando cara a la muerte y

Annex C: Documents d'arxius

Certificaciones de conducta político-social (1937)

61

Agrupación Socialista Castellón.- En contestación a su carta de abril del actual año, me es grato comunicarle, que: Juan Fabregat Soler, Juan L. Arbisu Ortiz, Amadeo Torres Julian, Santiago Escuder Rubio, Joaquin Usó Gonzalez, Agustín Escrig Almela, Julian Salas Aicart y José Vicente Alcocer, todos ellos pertenecientes a la Brigada de Investigación son camaradas que garantizamos su conducta política y social, así como su fe inquebrantable al Régimen.- Lo que pongo en su conocimiento a los efectos consiguientes.- Castellón 27 de abril de 1937.- El Secretario.- Firma ilegible.- Rubricado.- Camaradas del Consejo Provincial de Seguridad Castellón.- Hay un sello en tinta que dice "Agrupación Socialista Castellón".

Es Copia
El Secretario del Consejo

J. J. Escribales

57

SINDICATO U . G. T. y PARTIDO SOCIALISTA

Garantizamos que el camarada Jose Vicente Alcocer Merenciano es elemento militante de las Joventudes Socialistas Unificadas y de esta Sindical U. G. T. de la que tiene plena confianza, respaldando en todo momento de su actuación. Actualmente desempeña el cargo de Secretario del Juzgado Municipal de este pueblo y es Presidente de este Consejo Municipal. Villafranca del Cid. 24 de Enero de 1937

Por la U. G. T.
El Secretario general

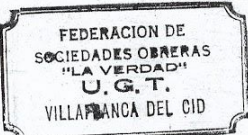
[Firma]

Avalado por el Partido Socialista

El Presidente

[Firma]

Certificat afiliació a Juventudes Socialistas Unificadas (1937)

Juventud Socialista Unificada
COMITÉ CENTRAL Comision de Educacion del Soldado
VALENCIA

Pascual y Genís, 25
 Teléfono 17639

CERTIFICAMOS:
 Que el camarada Jose Vicente Alcocer Merenciano es afiliado a nuestras JUVENTUDES SOCIALISTAS UNIFICADAS desde el 4 de Abril de 1934.
 Y para que coaste firmo la presente en Valencia a 21 de Mayo de 1937

Por el Comité General
[Signature]

CONSEJO PROVINCIAL DE SEGURIDAD CASTELLON
 Registro entrada N.º *[Signature]*
 4 JUN 1937

[Handwritten initials: J.S., J.G.]

MINISTERIO DE JUSTICIA
 Registros Civiles

371961

REGISTRO CIVIL DE CASTELLON DE LA PLANA

Serie AE N.º 131140

CERTIFICACION LITERAL DE INSCRIPCION DE DEFUNCION.== (1)

Sección 3ª
 Tomo 157
 Pág. ===
 Folio 202

REGISTRO CIVIL DE Castellón
 Provincia de Castellón

El asiento al margen reseñado literalmente dice así: "ACTA DE DEFUNCION. = Registro civil de Castellon de la Plana. = en Castellon de la Plana, provincia de la misma, a las diez horas del dia trece de junio de mil novecientos cuarenta y dos; ante D. Francisco Segarra Garcia, Jefe Municipal y D. Jesus Luis Mezquita Pomir, Secretario, se procede a inscribir la defuncion de JOSE VICENTE ALCOCER MERENCIANO, de treinta y nueve años de edad, natural de Liria, provincia de Valencia, hijo de Estanislao y de Bernarda, domiciliado en Villafranca del Cid, de profesion Secretario de Juzgado, y de estado casado, fallecio en esta ciudad, el dia de hoy, a las seis horas, a consecuencia de hemorragia interna, segun resulta de parte facultativo y reconocimiento practicado, y su cadaver habra de recibir sepultura en el cementerio de esta ciudad. Esta inscripcion se practica en virtud de oficio recibido en el dia de la fecha, procedente del Juzgado Militar numero 6 de esta ciudad, habiendola presenciado como testigos D. Ramon Ten Barberá y D. Carlos Sanchez Aicart, mayores de edad y vecinos de esta ciudad, habitante el primero en la calle de Vera numero 35, y el segundo en la calle de M. Nuñez numero 37. = Leida esta acta se sella con el de este Juzgado y la firma el señor Juez, y los testigos, de que certifico. = Francº Segarra. = C. Sanchez. = Ramon Ten. = Jesus Mezquita. = Rubricados. = Sglado. = = = = ="

JOSE-VICENTE ALCOCER MERENCIANO.==

REGISTRO CIVIL DE CASTELLON DE LA PLANA

Certificat de defunció

Telegrama comunicant dia i hora de l'execució (1942)

RESERVADO

GOBIERNO MILITAR DE LA PLAZA Y PROVINCIA DE CASTELLON

TELEGRAMA POSTAL

Sección 2a Número 120

Castellón 12 de Junio de 1942

El Coronel Gobernador Militar de Castellón

al DIRECTOR DE LA PRISION PROVINCIAL DE ESTA

Plaza.-

Para el cumplimiento de la sentencia de última pena recaída contra los cinco procesados que al dorso se relacionan, los cuales se encuentran en la actualidad en esa Prisión de su dirección, los pondrá V.S.T. a disposición del Piquete encargado de la ejecución; significándole que ésta se llevará a cabo a las 6 horas de mañana día 13.

Sansano

Nota.— Completarse haciendo referencia a fecha, número y sección.

RESPALDO QUE SE CITA

- José Alcocer Merenciano, casado, hijo de Estanislao y Bernarda, de 38 años de edad, de profesión Secretario de Juzgado, natural de Liria y vecino de Villafranca del Cid (Castellón).
- Pedro López García, casado, de José y Mariana, de 36 años, ladrillero, natural de Velez Blanco (Almería) y vecino de Segorbe (Castellón).
- Vicente Prades Gómez, casado, de José y Francisca, de 36 años, jornalero, natural y vecino de Cueva de Vinromá (Castellón).
- Francisco Sales Miralles, soltero, de Francisco y Teresa, de 26 años, jornalero, natural y vecino de Cueva de Vinromá (Castellón).
- José Sansano Redón (a) Coperó, soltero, hijo de Salvador y Rosario, de 22 años, Pastor, natural de Barcelona y vecino de Onda (Castellón).

a) Telefónicamente manifiestan el Juzgado nº 6 y el Gobierno Militar que el apellido aPELLIDO verdadero es Giner y no Gómez, como por equivocación se ha puesto

A las 5.45 horas del día de hoy me hago cargo de los cinco reos de la relación que antecede, para dar cumplimiento a la sentencia recaída contra los mismos en Consejo de Guerra.

Castellón 13 de Junio de 1942
EL JEFE DEL PIQUETE

[Handwritten signature and stamp]

Fragments de l'expedient carcerari

SR. JEFE DE SERVICIOS:

Permitirá la salida del Establecimiento, previa su identificación, al interno del mismo estados al margen por ejecución de sentencia Castellón el 2 de junio de 1942.

El DIRECTOR,
[Signature]

Cumplase el precedente orden de la Dirección por el Guardia de la entrada principal.

El Jefe de Servicios
[Signature]

Cumplimentada a las ... 6 ... horas del día de la fecha.

El Guardia de la ENTRADA PRINCIPAL,
[Signature]

Formua dactiloscópica.

FECHAS				VICISITUDES
Hora	Día	Mes	Año	
				<p>No se ha ratificado la prisión que sufre de <u>Participa</u></p> <p style="text-align: right;">El jefe <i>[Signature]</i></p>
	3	enero	1941	<p>En virtud de orden del Excmo. Sr. Gobernador Civil a entregado a la P.C. para su conducción e ingreso en la Prisión de Burriana</p> <p style="text-align: right;">El jefe <i>[Signature]</i></p>
	3	Marzo	1941	<p>Prisión Provisional de Burriana</p> <p>En virtud de orden superior ingresó en esta Prisión procedente de la suprimida de Benicarló quedando en esta, en igual situación - <u>Participa</u></p> <p style="text-align: right;">El Director <i>[Signature]</i></p>
	19	enero	1942	<p>Es entregada a la Guardia Civil el día 19 de enero de este expediente para su conducción e ingreso en la Prisión Provisional de Castellón a disposición del Jefe de Servicios en el 21 de febrero. Plazo y en virtud de orden del Excmo. Sr. Gobernador Civil de la Provincia es fecha 7 del actual.</p> <p style="text-align: right;">El Director <i>[Signature]</i></p>

Instància al Ministerio de Gobernación (1937)

55

Señor. Señor

José Vicente Mecer Meru-
cians, de 33 años, casado, na-
tural de Jiria provincia de Va-
lencia y vecino de Villapauca del
Ciel con domicilio en la calle de
Pablo Iglesias número 11 perteneciente al Grupo de Veci-
narios de Juzgado Municipal.

El suscrito es Secretario des-
de el mes de junio de 1930, ha-
biendo prestado servicios en los pueblos
de Manises, Borcher, Canet
de Berenguer, Lucella de Arenos
actualmente en Villapauca del
Ciel, de donde también es Presi-
dente del Consejo Municipal.

Es Agente de la Brigada
de Investigación Juvenil y fa-
recientemente a las órdenes directas
del Gobierno Civil de este provin-
cia, actuando en este pueblo de
Villapauca del Ciel desde el 3.
de Noviembre último.

En Octubre del 34 era

Secretario del Juzgado Municipal
de Lucella de Arenos (Vice) tra-
bajaba como representante de espe-
cialidades farmacéuticas en el Co-
nsejo de Don Saturnino Villa-
nueva de Valencia y es opositor de
las últimas oposiciones celebradas
en Madrid para Agente de
Vigilancia de 3.ª categoría.

Por lo expuesto
suplico a V. E. que teniendo en
cuenta los méritos anteriormente expuestos
y por crearme el que contiene su-
puesto en el Decreto 26 Diciembre
último se digna admitir este
pedido y sea en consecuencia pro-
focado por el Consejo Nacio-
nal de Seguridad para que-
rar en el mismo (Sección de
Inspección) de Investigación espe-
cial.

Viva V. E. muchos años
Villapauca del Ciel 24 Enero 1937

[Firma]

Señor Señor Ministro de la
Gobernación

Annex D: Fotografies

Maria Corbaton Insertis (esposa)

Dortia Gil Corbaton (neboda)

La seva esposa, els seus fills i els seus germans

José Vicente Alcocer Merenciano

Objectes personals (cartera i rosari de corda fet a la presó)

La seva germana Francisca i les seves nebodes